

ΔΙΕΘΝΕΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ &
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΛΥΣΙΔΑΣ &
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

**Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Κινητικότητας στην Α/θμια
και Β/θμια Εκπαίδευση και η συμβολή τους στον
εκσυγχρονισμό των σχολικών μονάδων. Διερεύνηση της
αντίληψης των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα
κινητικότητας Erasmus**

Η εργασία (Thesis) υποβάλλεται για τη μερική κάλυψη των απαιτήσεων για την
απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης

Ευτέρπη Μαλάμου

A.M. : 551

Επιβλέπων Καθηγητής : Δημήτριος Αηδόνης

Αύγουστος 2023

Δήλωση μη λογοκλοπής και ανάληψη προσωπικής ευθύνης

Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, δηλώνω ενυπογράφως ότι είμαι αποκλειστικός συγγραφέας της παρούσας Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, για την ολοκλήρωση της οποίας κάθε βοήθεια είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται λεπτομερώς στην εργασία αυτή. Έχω αναφέρει πλήρως και με σαφείς αναφορές, όλες τις πηγές χρήσης δεδομένων, απόψεων, θέσεων και προτάσεων, ιδεών και λεκτικών αναφορών, είτε κατά κυριολεξία είτε βάσει επιστημονικής παράφρασης. Αναλαμβάνω την προσωπική και ατομική ευθύνη ότι σε περίπτωση αποτυχίας στην υλοποίηση των ανωτέρω δηλωθέντων στοιχείων, είμαι υπόλογος έναντι λογοκλοπής, γεγονός που σημαίνει αποτυχία στην Διπλωματική μου Εργασία και κατά συνέπεια αποτυχία απόκτησης του Μεταπτυχιακού Τίτλου των Μεταπτυχιακών Σπουδών, πέραν των λοιπών συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων. Δηλώνω, συνεπώς, ότι αυτή η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία προετοιμάσθηκε και ολοκληρώθηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και ότι, αναλαμβάνω πλήρως όλες τις συνέπειες του νόμου στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί, διαχρονικά, ότι η εργασία αυτή ή τμήμα της δεν μου ανήκει διότι είναι προϊόν λογοκλοπής άλλης πνευματικής ιδιοκτησίας.

Όνομα & Επώνυμο Συγγραφέα :

ΕΥΤΕΡΠΗ ΜΑΛΛΑΜΟΥ

Υπογραφή :

Ημερομηνία (Ημέρα - Μήνας - Έτος) :

Πίνακας περιεχομένων

Δήλωση μη λογοκλοπής και ανάληψη προσωπικής ευθύνης.....	2
Πίνακας περιεχομένων.....	3
Περίληψη.....	4
Abstract.....	6
Ευχαριστίες.....	8
1 Εισαγωγή.....	9
2 Βιβλιογραφική ανασκόπηση.....	11
2.1 Το φαινόμενο της κινητικότητας των εκπαιδευτικών στα σχολεία της χώρας αλλά και στο εξωτερικό.....	11
2.2 Το πλαίσιο απόκτησης δεξιοτήτων και ικανοτήτων από μέρους των εκπαιδευτικών λόγω κινητικότητας αλλά και η συμβολή στην λειτουργία των σχολείων.....	15
2.3 Ορισμός και χαρακτηριστικά του προγράμματος Erasmus+.....	18
2.3.1 Γενικός σκοπός του προγράμματος Erasmus+.....	18
2.3.2 Στόχοι του προγράμματος Erasmus+.....	18
2.4 Η οργάνωση των εθνικών χρηματοδοτικών προγραμμάτων από μέρους της Ε.Ε. με σκοπό την κινητικότητα των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο του Erasmus+ και του εκσυγχρονισμού των σχολείων.....	19
3 Μεθοδολογία της έρευνας.....	25
3.1 Σκοπός της έρευνας.....	25
3.2 Έρευνα μεθοδολογίας.....	25
3.3 Σχεδιασμός έρευνας.....	26
3.4 Διαδικασία μεθοδολογίας.....	26
3.5 Εργαλείο έρευνας.....	26
3.6 Το δείγμα της έρευνας.....	28
3.7 Χρονική περίοδος.....	28
4 Αποτελέσματα έρευνας.....	29
4.1 Στατιστική ανάλυση.....	29
4.2 Ερευνητικές υποθέσεις.....	68
5 Συζήτηση αποτελεσμάτων.....	77
6 Συμπεράσματα.....	79
6.1 Περιορισμοί έρευνας.....	83
6.2 Μελλοντική έρευνα.....	83
Βιβλιογραφία.....	84
Παράρτημα.....	88

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας μελέτης, είναι η διεξαγωγή μιας εις βάθος έρευνας για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Κινητικότητας στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση καθώς και η συμβολή τους στον εκσυγχρονισμό των Σχολικών Μονάδων με την διερεύνηση της αντίληψης των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα κινητικότητας Erasmus.

Στη συγκεκριμένη μελέτη χρησιμοποιείται η δευτερογενής (ποιοτική) αλλά και η πρωτογενής (ποσοτική) έρευνα με τη χρήση ειδικά κατασκευασμένου για τη συγκεκριμένη εργασία, ερωτηματολογίου. Οι πληροφορίες έχουν ανακτηθεί με συστηματικό τρόπο από αξιόπιστες και πρόσφατες πηγές, οι οποίες ακολουθούν τις ακαδημαϊκές ανάγκες και κανόνες για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Κινητικότητας στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση καθώς και τη συμβολή τους στον εκσυγχρονισμό των Σχολικών Μονάδων με την διερεύνηση της αντίληψης των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα κινητικότητας Erasmus.

Συμπεραίνεται λοιπόν μέσα από την έρευνα, ότι οι εργαζόμενοι στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση που συμμετείχαν σε πρόγραμμα Erasmus+ ήταν περισσότεροι από εκείνους που δεν συμμετείχαν σε σύγκριση με τους εργαζόμενους στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, που ήταν λιγότεροι αυτοί που συμμετείχαν από εκείνους που δεν συμμετείχαν. Οι γυναίκες που εργάζονται σε σχολική μονάδα, θεωρούν ότι διευκολύνονται σε μεγαλύτερο βαθμό για την συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την ενημέρωση κι υποστήριξη που έχουν από τον διευθυντή του σχολείου, σε σχέση με τους άνδρες. Ομοίως, η άποψη των γυναικών που απασχολούνται στην εκπαίδευση σε ό,τι αφορά την διευκόλυνση για την συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την ενημέρωση κι υποστήριξη που έχουν από τον διευθυντή του σχολείου υπερίσχυσε αυτής των ανδρών που απασχολούνται στην εκπαίδευση.

Επίσης, συμπεραίνεται ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση που ήταν νεαρότεροι στην ηλικία (22-30 ετών), συγκέντρωσαν τον μικρότερο μέσο όρο ενώ οι εργαζόμενοι ηλικίας από 31-40 ετών συγκέντρωσαν τον υψηλότερο μέσο όρο. Παρατηρείται ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι στην εκπαίδευση θεωρούν ότι παρεμποδίζεται περισσότερο η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ σε σχέση με τους νεαρότερους εργαζόμενους όπως και ότι οι νεαρότεροι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ λιγότερο σε σχέση με τις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες εργαζομένων.

Τέλος, συμπεραίνει κανείς ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με προϋπηρεσία έως 15 χρόνια είχαν ανοδικό μέσο όρο ενώ ο μέσος όρος των εργαζομένων με προϋπηρεσία από 15 χρόνια και πάνω είναι πτωτικός. Παρατηρούμε ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με μεγαλύτερη

προϋπηρεσία (από 15 έτη και πάνω) θεωρούν ότι παρεμποδίζεται λιγότερο η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τον πρόσθετο φόρτο εργασίας σε σχέση με τους εργαζόμενους στην εκπαίδευση με μικρότερη προϋπηρεσία (από 15 έτη και κάτω) και οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με μεγαλύτερη προϋπηρεσία θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τον πρόσθετο φόρτο εργασίας λιγότερο σε σχέση με τους εργαζόμενους στην εκπαίδευση με μικρότερη προϋπηρεσία.

Λέξεις - Κλειδιά : Erasmus+, Ευρωπαϊκά προγράμματα, κινητικότητα, εκσυγχρονισμός, εκπαιδευτικοί

Abstract

The purpose of this study is to conduct an in-depth research on the European Mobility Programs in Primary and Secondary Education as well as their contribution to the modernization of School Units by investigating the teachers' perception of the Erasmus mobility programs.

This particular study uses secondary (qualitative) as well as primary (quantitative) research methods with the use of questionnaires, specially made for the specific task. The information has been retrieved in a systematic way from reliable and recent sources, which follow the academic needs and rules for the European Mobility Programs in Primary and Secondary Education as well as their contribution to the modernization of School Units by investigating the perception of teachers for the Erasmus mobility programmes.

It is therefore concluded through the research, that workers in Secondary Education who have participated in an Erasmus+ program were more than those who have not participated compared to workers in Primary Education, where the ones who have participated were fewer than those who have not participated. What is more, women who work in a school unit, consider that they are facilitated to a greater extent for their participation in an Erasmus+ program by the information and support they have from the school director, in relation to men. Similarly, the opinion of women employed in education regarding their participation in the Erasmus+ program and the facilitation they received through the information and support they had from the school director outweighed that of the men employed in education.

Also, it is concluded that education workers who were younger in age (22-30 years old), scored the lowest average while workers aged 31-40 years scored the highest average. It is observed that the difficulty in using ICT hinders older workers' participation in an Erasmus+ program more than younger workers, and that younger workers in education consider that their participation in an Erasmus+ program is hindered by the difficulty in using ICT less than older age groups of workers.

Finally, one can conclude that education workers with up to 15 years of experience had an increasing average, while the average of employees with 15 years of experience or more is decreasing. We observe that more experienced education workers (from 15 years and above) consider their participation in an Erasmus+ program less hindered by the additional workload than less experienced education workers (from 15 years and below) and the education workers with more experience find their participation in an Erasmus+ program hindered by the additional workload less than education workers with little experience.

Keywords : Erasmus+, European programs, mobility, modernization, teachers

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου Δημήτριο Αηδόνη, για τη συνεχή καθοδήγηση και υποστήριξή του.

1. Εισαγωγή

Είναι γνωστό ότι σύμφωνα με την άποψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), η κινητικότητα των εκπαιδευτικών πρόκειται να ενθαρρύνει τη διακρατική συνεργασία και να καλλιεργήσει μια ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση στις χώρες της Ευρώπης (Ochs, Miller, & Mulvaney, 2008).

Επιπλέον, η κινητικότητα στην εκπαίδευση, αποτελεί μια σημαντική πρόοδο στις εκπαιδευτικές υπηρεσίες, προσφέροντας μια σχετικά ισχυρότερη συνοχή στην Ευρώπη, προετοιμάζοντας το εργατικό δυναμικό για την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας και, τέλος, ενισχύοντας τη διαπολιτισμική εκπαίδευση (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015). Στο πλαίσιο αυτό, ο Doyle (2011) ορίζει την κινητικότητα ως «*την μετακίνηση ανθρώπων μεταξύ εθνών για τη διευκόλυνση της διαπολιτισμικής μάθησης, συνεργασίας και ανάπτυξης*» (σελ. 15). Ως εκ τούτου, η κινητικότητα εκπαιδευτικών και μαθητών εντός της Ευρώπης, περιγράφεται, όχι απλά ως μία μετακίνηση αλλά σκεπτικό ενός ευρωπαίου πολίτη (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015).

Σε μια καινούρια εποχή συνεργασίας, ο ρόλος του εκάστοτε εκπαιδευτικού μετατοπίζεται σε ένα ενοποιητικό επίπεδο στο οποίο πρέπει να συνεργαστεί με τους συναδέλφους του και με άτομα εκτός σχολικής μονάδας (Ochs, Miller, & Mulvaney, 2008). Επιπλέον, η ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, είναι συχνά ευρεία και ποικιλόμορφη ενσωματώνοντας, μεταξύ άλλων, τις αρχές της οργανωτικής ανταπόκρισης, των ευκαιριών μάθησης, της αυξημένης αποδοτικότητας και της βελτιωμένης αποτελεσματικότητας (Sinyolo, 2010).

Τέλος, μέσω της συνεργασίας, οι δράσεις κινητικότητας καταφέρνουν να βελτιώσουν την ποιότητα της εκπαίδευσης και να ενισχύσουν το περιεχόμενο της διδασκαλίας (Sinyolo, 2010). Προκειμένου η προστιθέμενη αξία της νεοαποκτηθείσας γνώσης από την κινητικότητα, να αυξηθεί, απαιτείται διαμοιρασμό των γνώσεων (Schratz, 2010). Στο πλαίσιο αυτό, η Ε.Ε. διαθέτει προγράμματα στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με σκοπό τη διάδοση της διακρατικής κινητικότητας τόσο των μαθητών όσο και των εκπαιδευτικών όπως επίσης και τη συνεργασία ανάμεσα στα σχολεία (Schratz, 2010).

Στόχος τέτοιου είδους προγραμμάτων για παράδειγμα, είναι η συνεισφορά τους, μέσω της διαβίου μάθησης, στην ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ως μιας προηγμένης κοινωνίας που στηρίζεται στη γνώση. Για παράδειγμα, ο στόχος από το ελληνικό πρόγραμμα Comenius, ήταν η ανάπτυξη της γνώσης και της κατανόησης σχετικά με την ποικιλία των ευρωπαϊκών πολιτισμών και γλωσσών και των αξιών όλων αυτών (Ochs, Miller, & Mulvaney, 2008).

Επιπλέον, αυτά τα ευρωπαϊκά προγράμματα κινητικότητας έχουν μία τακτική υποστήριξης των διεθνών ανταλλαγών μεταξύ του ακαδημαϊκού προσωπικού (Schratz, 2010).

Το Erasmus+ είναι το πρόγραμμα της ΕΕ που αφορά στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού για την περίοδο 2021-2027. Μέρος της λειτουργίας του προγράμματος Erasmus+, είναι αφιερωμένο στη διεθνή κινητικότητα σε ακαδημαϊκό πλαίσιο, που επεκτείνεται όχι μόνο σε φοιτητές, αλλά και σε εκπαιδευτικούς και τεχνικό και διοικητικό προσωπικό (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015). Το πρόγραμμα επιτρέπει την κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού μεταξύ ευρωπαϊκών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, για την πραγματοποίηση μιας διδακτικής περιόδου, συμβάλλοντας έτσι στη διεθνοποίηση των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, σκοπός της παρούσας μελέτης, είναι η διεξαγωγή μιας εις βάθος έρευνας για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Κινητικότητας στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση καθώς και η συμβολή τους στον εκσυγχρονισμό των Σχολικών Μονάδων με την διερεύνηση της αντίληψης των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα κινητικότητας Erasmus, μέσα από τη χρήση βιβλιογραφικών ερευνών και δεδομένων αλλά και ερωτηματολογίων έρευνας.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί πως οι στόχοι της παρούσης μελέτης, αναφέρονται ως εξής

- ✓ Ποια τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Κινητικότητας στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση
- ✓ Ποια η συμβολή τους στον εκσυγχρονισμό των Σχολικών Μονάδων
- ✓ Ποια η αντίληψη των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα κινητικότητας Erasmus.

2. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

2.1 Το Φαινόμενο της Κινητικότητας των Εκπαιδευτικών στα Σχολεία της Χώρας Αλλά και στο Εξωτερικό

Αναφερόμενοι σχετικά στο φαινόμενο της κινητικότητας των εκπαιδευτικών στην Α/θμια αλλά και Β/θμια εκπαίδευση, θα πρέπει να σημειωθεί πως στις μέρες μας, όπως στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ochs, Miller, & Mulvaney, 2008) η πιο κοινή επίπτωση στο γεγονός αυτό, είναι η ελεύθερη κυκλοφορία ατόμων, που επιβάλλει επίσης μια ελεύθερη αγορά εργασίας. Τα δεδομένα αυτά καθορίζονται σε πολλούς τομείς και επαγγέλματα, αλλά για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, δεν υπάρχουν πολλά δεδομένα. Γιατί συμβαίνει αυτό; Μπορούν να δοθούν περισσότερες από μία πιθανές εξηγήσεις για να αιτιολογηθεί αυτό το γεγονός (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015):

(1) Πρώτ' απ' όλα, επειδή το επάγγελμα του εκπαιδευτικού έχει μια συγκεκριμένη εθνική ταυτότητα, οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν πολλές δυνατότητες να γίνουν διακρατική μετακίνηση.

(2) Ούτως ή άλλως, το εκάστοτε εκπαιδευτικό σύστημα θεωρείται ως το πιο συντηρητικό των υποσυστημάτων του κοινωνικού δικτύου και δεν επιτρέπει πολλές αλλαγές.

(3) Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί έχουν κάποια συγκεκριμένα γνωρίσματα μεταξύ των οποίων η επιλογή του επαγγέλματός τους που καθοδηγείται από την επιθυμία εξέλιξης και τα κίνητρό τους για το επάγγελμα.

Ωστόσο, τις περισσότερες φορές, η οικονομική εξέλιξη είναι καθοριστικός παράγοντας για την αναχώρηση σε κάποια άλλη χώρα, πιο ανεπτυγμένη. Αυτού του είδους η ανάγκη αποτελεί χαμηλό δείκτη επιλογής σταδιοδρομίας για αυτούς που αποφάσισαν να ακολουθήσουν το επάγγελμα του εκπαιδευτικού. Πριν προχωρήσουμε, μπορούμε να αναρωτηθούμε για τις ευκαιρίες και τους περιορισμούς όσον αφορά την μετακίνηση των εκπαιδευτικών εντός της Ευρώπης (Ochs, Miller, & Mulvaney, 2008).

Μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ επαγγελματικής κινητικότητας και μετανάστευσης ως προς το αν η κινητικότητα των εκπαιδευτικών αποτελεί θετικό ή αρνητικό παράγοντα. Στην ΕΕ η διάκριση αυτή γίνεται όλο και πιο επιφανειακή. Αυτό συμβαίνει για διάφορους λόγους. Πρώτον, ολόκληρο το σύστημα κατάρτισης και επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών στην ΕΕ τείνει να εναρμονίζεται, τόσο σε επίπεδο προγράμματος σπουδών όσο και σε επίπεδο χρηματοδότησης. (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015).

Μιλάμε όλο και περισσότερο για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και η έμφαση μετατίθεται από μια συγκεκριμένη χώρα σε μια άλλη. Δεύτερον, λόγω του φαινομένου της πολυπολιτισμικότητας, η μετακίνηση από μια χώρα σε μια άλλη μπορεί να θεωρηθεί ως μετακίνηση μεταξύ περιοχών της ίδιας χώρας. Επιπλέον, αυτό οδηγεί στην πρόσληψη εκπαιδευτικών του ίδιου υπόβαθρου με τα ολοένα και περισσότερα παιδιά από διαφορετικά εθνικά και πολυπολιτισμικά υπόβαθρα που βρίσκονται στα σχολεία. (De Villiers, Degazon-Johnson, 2007).

Τρίτον, οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται επαγγελματική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής εμπειριών σε άλλα εκπαιδευτικά συστήματα. Η ΕΕ συνιστά *«οι εκπαιδευτικοί να περνούν χρόνο στο εξωτερικό ως μέρος της αρχικής τους κατάρτισης των εκπαιδευτικών, καθώς και τακτικά κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους στη διδασκαλία. Η διαμονή στο εξωτερικό και οι ανταλλαγές μπορούν να προσφέρουν πολύτιμη εμπειρία, κίνητρα και συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη»* (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009). Η θετική όψη αντιπροσωπεύει μόνο τη μία πλευρά του ίδιου νομίσματος.

Πίσω απ' αυτό το φαινόμενο, κρύβεται το γεγονός ότι η μετανάστευση των εκπαιδευτικών, συνεχίζει να έχει αυξητικές τάσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, προκαλώντας έλλειψη προσφοράς και ζήτησης εκπαιδευτικών, επηρεάζοντας μ' αυτό τον τρόπο σοβαρά την ποιότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων στις χώρες από τις οποίες «φεύγουν» οι εκπαιδευτικοί (Sinyolo, 2010). Η μετανάστευση αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά θέματα εσωτερικής, αναπτυξιακής και εξωτερικής πολιτικής στον σύγχρονο κόσμο. Πολλές βιομηχανικές χώρες, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, προσλαμβάνουν εκπαιδευτικούς από αναπτυσσόμενες χώρες προκειμένου να καλυφθεί η εγχώρια έλλειψη εκπαιδευτικών σε βάρος όμως, των αναπτυσσόμενων χωρών.

Ο χαμηλός μισθός των εκπαιδευτικών στις χώρες προέλευσης σίγουρα θεωρείται βασικός λόγος για την εν δυνάμει κινητικότητα των εκπαιδευτικών (Ochs, Miller, Mulvaney, 2008). Αυτό έγκειται στο γεγονός ότι κυρίως οι νεότερες γενιές είναι πιο ευέλικτες όσον αφορά την αλλαγή της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας.

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2006 (Rânișoară, & Rânișoară, 2008), οι ερευνητές έχουν συμπεράνει ότι οι νέοι τείνουν να έχουν πολύ πιο ευέλικτες αντιλήψεις ως προς τις μετακινήσεις. Από την άλλη, όσοι ζουν στη χώρα τους, υποστηρίζουν την ιδέα της διδασκαλίας στο εξωτερικό. Περίπου οι μισοί από τους ερωτηθέντες μη μετανάστες δασκάλους, σε κάθε χώρα, ενδιαφέρονται για διδασκαλία και μετακίνηση σε μια ξένη χώρα. Από αυτά τα ευρήματα προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί εκτιμούν την επιλογή της διδασκαλίας στο εξωτερικό, ακόμη και αν οι περισσότεροι δε θα μεταναστεύσουν ποτέ.

Σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης το γεγονός ότι δεν υπήρχε σημαντική διαφορά σε επίπεδο ενδιαφέροντος μεταξύ των χωρών που είναι οι «αποστολείς μεταναστών» και αυτών που είναι «υποδοχείς μεταναστών» (Appleton, Morgan, Sives, 2006). Βέβαια το φαινόμενο της κινητικότητας δεν είναι τόσο ευρέως διαδεδομένο, όσο φαίνεται. Αυτό που ενδιαφέρει τους ειδικούς ερευνητές στο χώρο της εκπαίδευσης, είναι ο Ευρωπαίος δάσκαλος για να οικοδομήσει την έννοια της Ενωμένης Ευρώπης. Άρα είναι σημαντικό να αναλυθεί γιατί οι εκπαιδευτικοί με το ίδιο υπόβαθρο, με την ίδια εμπειρία ή κατάρτιση, εξακολουθούν να έχουν διαφορετικές αντιλήψεις σχετικά με τη διεθνή κινητικότητα (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015).

Αυτή η προοπτική είναι πολύ σημαντική για το φαινόμενο της μετανάστευσης, επειδή ο εκπαιδευτικός έρχεται με πολύ άγχος και προκλήσεις για τα άτομα που επιλέγουν αυτόν τον τρόπο. Οι μελέτες που ασχολούνται με το *πολιτισμικό σοκ* της κινητικότητας, τονίζουν ότι μπορεί να είναι ακόμη μεγαλύτερη για τη διδακτική σταδιοδρομία. Η Αμερικανική Ομοσπονδία Εκπαιδευτικών παρατήρησε το 2009 ότι οι δάσκαλοι που μετανάστευσαν στην Αμερική, θα πρέπει να αντιμετωπίσουν προκλήσεις τις οποίες δεν είναι ακόμη έτοιμοι να αντιμετωπίσουν (γονείς που αμφισβητούν την εξουσία του δασκάλου ή τους μη πειθαρχημένους μαθητές).

Λαμβάνοντας υπόψη το στρες των εκπαιδευτικών, αντιλαμβανόμαστε το λόγο που κάποια άτομα αντιμετωπίζουν δυσκολίες προσαρμογής στις συνθήκες μιας καινούριας χώρας (Dascher και Haupt 2010). Επιπλέον, ορισμένα άτομα έχουν μειωμένη ικανότητα να επικοινωνούν σε ένα πλαίσιο πολυπολιτισμικότητας, πράγμα που σημαίνει ότι αντιμετωπίζει δυσκολίες στο εξωτερικό.

Στην πραγματικότητα, το προφίλ του μετακινούμενου ατόμου, προϋποθέτει την ύπαρξη «υγιούς μεταναστευτικού αποτελέσματος» (Kirkcaldy et al. Apud Weishaar, 2010), μια έννοια που συνεπάγεται ότι τα άτομα που εγκαταλείπουν τη χώρα καταγωγής τους και υπομένουν σε μια ξένη κουλτούρα είναι ιδιαίτερα ισχυρά, υγιή, ανθεκτικό και πιο επινοητικό από τους μη μετανάστες ή τους μετανάστες που έχουν επιστρέψει στη χώρα καταγωγής τους. Οι εκπαιδευτικοί με ελεγχόμενο βαθμό άγχους που προκαλείται από τη νέα χώρα ή από το νέο σχολείο αναπτύσσουν σχετικά χαρακτηριστικά.

Για παράδειγμα, η Arab (2005) δίνει έμφαση σε μια σειρά κοινών χαρακτηριστικών κατά τη διάρκεια των συνθηκών της μετακίνησης, όπως οι προσωπικές δεξιότητες των εκπαιδευτικών ή η στιγμή κατά την οποία βρίσκονται στην καριέρα τους. Ένας βασικό στοιχείο που επισημαίνεται ως προτεραιότητα σε πολλές διατριβές είναι η ανάγκη για επαγγελματική και προσωπική εξέλιξη (Garam, 2007, Appleton, Morgan & Sives, 2006). Ο παράγοντας αυτός συνδέεται στενά με τη διαμόρφωση της επαγγελματικής πορείας των εκπαιδευτικών και τα

κίνητρά τους να επιλέξουν το επάγγελμα του εκπαιδευτικού προκειμένου να εργαστούν αποτελεσματικά σε αυτόν τον τομέα.

Σε έρευνα που διεξήχθη το 2008 (Pânișoară & Pânișoară 2010), οι βασικότεροι λόγοι που αναφέρθηκαν για την επιλογή αυτού του επαγγέλματος ήταν το πάθος για τον τομέα της εκπαίδευσης, η αγάπη για τους μαθητές και τους σπουδαστές και η ανάγκη για επαγγελματική ανάπτυξη. Για τους λόγους αυτούς, οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν να συνεχίσουν να ασκούν το επάγγελμα του εκπαιδευτικού ακόμη και αν βρίσκονται σε μια ξένη χώρα.

Οι ερευνητές τονίζουν, όπως προκύπτει από την έρευνα, πιο πιθανοί υποψήφιοι για διακρατική κινητικότητα είναι αυτοί που εργάζονται σε σχολεία με υψηλό επίπεδο επαγγελματισμού. Αυτό συμβαίνει γιατί το κάθε άτομο αντιλαμβάνεται την επαγγελματική του σταδιοδρομία με διαφορετικό τρόπο: γι' αυτούς που εργάζονται σε ένα «καλό σχολείο», η μετακίνηση σε μια άλλη χώρα σημαίνει το επόμενο επίπεδο, ενώ για όσους εργάζονται σε ένα «χαμηλού επιπέδου σχολείο» εξέλιξη αποτελεί η μετάβαση τους σε ένα καλύτερο σχολείο εντός των συνόρων της χώρας τους.

Η παγκοσμιοποίηση λοιπόν, κουβαλά πολυάριθμες ευκαιρίες, αλλά και προκλήσεις στο σύστημα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών. Αυτό το σύστημα καλείται να δώσει απαντήσεις. Αυτές οι νέες πτυχές (σχετικά με τα πολυπολιτισμικά ζητήματα και την πολυμορφία) πρέπει να γίνουν κοινή πρακτική σε μια ενωμένη Ευρώπη. Όπως ισχυρίζεται ο Schartz (2010) αναφερόμενος σε αυτό που αποκαλεί ευρωπαϊκό επαγγελματισμό: «ο Ευρωπαίος Εκπαιδευτικός έχει μια εκπαιδευτεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να διδάξει σε οποιαδήποτε ευρωπαϊκή χώρα». Τα στοιχεία που απαιτούνται για τη «δόμηση» ενός επιτυχημένου ευρωπαϊκού προφίλ εκπαιδευτικού είναι η ευελιξία, η προσαρμοστικότητα, η ανεκτικότητα και αυτά πρέπει να εντοπίζονται στην προϋπηρεσιακή και ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση των εκπαιδευτικών.

Ο επαναπροσδιορισμός του προφίλ της κατάρτισης των εκπαιδευτικών υπό το πρίσμα της κινητικότητας, είναι θέμα νοοτροπίας, γιατί σχετίζεται με την επιτυχία ή την αποτυχία της εξέλιξης των επόμενων γενεών. Οι πάροχοι του προγράμματος σπουδών πρέπει να αλλάξουν το παράδειγμα που πρέπει να στείλει τον δάσκαλο σε αυτές τις σύγχρονες ικανότητες που απαιτούνται για την κατανόηση, την ανάπτυξη και την καινοτομία σε οποιοδήποτε πολιτιστικό κλίμα. Η έννοια της μετανάστευσης και της κινητικότητας, τείνουν να επαναπροσδιορίζονται όλο και περισσότερο μέσω της σχετικής έννοιας της κινητικότητας που θα προκαλέσει βαθιές αλλαγές στην κατάσταση της εκπαίδευσης στο μέλλον.

2.2 Το Πλαίσιο Απόκτησης Δεξιοτήτων και Ικανοτήτων από Μέρους των Εκπαιδευτικών Λόγω Κινητικότητας Αλλά και η Συμβολή στην Λειτουργία των Σχολείων

Επιχειρώντας να μιλήσει κανείς για το πλαίσιο των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών σε διάφορα σχολεία, θα πρέπει να σημειωθεί πως εάν το κυρίαρχο χαρακτηριστικό της κινητικότητας, είναι η επιτάχυνση του ρυθμού της δημιουργίας, της συσσώρευσης και της υποτίμησης αυτής, όπως φαίνεται από την πρόοδο της καινοτομίας και την ένταση της επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου, η διδασκαλία θα έχει ως αποτέλεσμα την *καλλιέργεια* κοινωνικών - γνωστικών ικανοτήτων, δημιουργικότητα και εφεύρεση σε εκπαιδευτικούς (Πασιάς, Φλουρής, Φωτεινός, 2019).

Αυτό το γεγονός παραπάνω, συνεπάγεται την υπέρβαση των αναχρονικών διδακτικών εννοιών που εξακολουθούν να ισχύουν σε σχολεία, πανεπιστήμια και κέντρα πολιτιστικής διάδοσης. Μεταξύ των στρατηγικών συστάσεων για το πλαίσιο των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών λόγω κινητικότητας σε διάφορα σχολεία, αναφέρεται πως ο ρόλος του εκπαιδευτικού, οριοθετείται στα εξής στοιχεία (Ochs, Miller, & Mulvaney, 2008)

- ✓ Να διαμορφώσει ένα κοινό όραμα στους μαθητές
- ✓ Να αναπτύξει προοπτική ανάλυση απόκτησης ικανοτήτων στους μαθητές
- ✓ Προώθηση και διαχείριση της καινοτομίας στους μαθητές
- ✓ Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με σχετικές ιδέες στο σχολείο

Η έννοια της κινητικότητας σε διάφορα σχολεία και ως προς την μάθηση των παιδιών και τις ικανότητες των εκπαιδευτικών, μιλώντας μεταφορικά, είναι μια δομή διδασκαλίας που μπορεί να ληφθεί ως μια «κατασκευαστική» βοήθεια. Στο πλαίσιο λοιπόν αυτό, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να διαθέτουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά ικανοτήτων λόγω κινητικότητας σε διάφορα σχολεία, ως εξής (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015)

- ✓ Ο μετασχηματισμός των πληροφοριών από μέρους των εκπαιδευτικών
- ✓ Να σχεδιαστούν γραφικά και οργανωτικές δομές με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ως βοηθητικά μέσα για να διακρίνουμε ομοιότητες και διαφορές.
- ✓ Αξιολόγηση σε στοιχεία εισαγωγής προσομοιώσεων που βοηθούν στη δημιουργία ιδεών για τη χρήση αναλογιών για την επίλυση προβλημάτων.

Η αποτελεσματική εκπαιδευτική πρακτική στην κοινωνία της γνώσης του 21ου αιώνα συνεπάγεται τη χρήση εικονικών χώρων και εργαλείων ΤΠΕ για καλό εκπαιδευτικό σχεδιασμό, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ευχάριστο μαθησιακό περιβάλλον για τους

περισσότερους μαθητές. Ορισμένα χαρακτηριστικά αυτού του περιβάλλοντος είναι (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015)

✓ Θεωρεί ότι η διαδραστικότητα έχει μεγάλη σημασία για την αποτελεσματική μάθηση, με τους μαθητές να βοηθούν ο ένας τον άλλον να μάθουν μέσω της αλληλοβοήθειας σε πραγματικές και εικονικές ομάδες. Αυτό περιλαμβάνει μαθησιακές δραστηριότητες που περιλαμβάνουν σύγχρονη και ασύγχρονη αλληλεπίδραση και συμμετοχή στην επίλυση προβλημάτων.

✓ Η παρουσία των καθηγητών ενισχύεται από το γεγονός ότι οι συμμετέχοντες σε πραγματικά και διαδικτυακά μαθήματα παρουσιάζονται με διάφορους τρόπους ως «πραγματικοί άνθρωποι». Αυτό ωφελεί τη συναισθηματική διάσταση που περιλαμβάνει την έκφραση του συναισθήματος, των συναισθημάτων και των διαθέσεων, τη διαδραστική διάσταση όπου μπορούμε να δούμε αποδείξεις ανάγνωσης, παρακολούθησης, κατανόησης, σκέψης σχετικά με τις απαντήσεις άλλων, και ούτω καθεξής καθώς και τη συνοχή που σχετίζεται με τις απαντήσεις που δημιουργούν και διατηρούν την αίσθηση του ανήκειν, ομάδα κοινή και κοινούς στόχους και στόχους.

✓ Αυξημένη συνειδητοποίηση της γνωστικής παρουσίας μέσω της εισαγωγής πραγματικών, εννοιολογικών και θεωρητικών γνώσεων σε συζητήσεις στην τάξη, πρώτα, σε μια «κοινότητα πρακτικής».

Καταλήγοντας θα λέγαμε πως η παρουσία του εκπαιδευτικών και ως προς τις ικανότητες αυτών λόγω κινητικότητας σε διάφορα σχολεία, θα πρέπει να αναφέρονται στην προώθηση της διευκόλυνσης και της κατεύθυνση μιας κοινωνικο-γνωστικής προόδου προκειμένου ο εκπαιδευτικός να παράγει προσωπικά, ουσιαστικά και - από εκπαιδευτική άποψη - αξιολογικά μαθησιακά αποτελέσματα στη κοινωνία της γνώσης. Στο πλαίσιο αυτό, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να συγκροτεί συνεργατικές ομαδικές συζητήσεις οι οποίες μπορούν εντός της τάξης (Mishra, Koehler, 2007)

✓ Να διευκολύνουν την όποια σχετική συζήτηση. Αυτό σημαίνει τον καθορισμό του κλίματος για μάθηση και εκπαίδευση

✓ Να οριοθετήσουν τον προσδιορισμό των τομέων συμφωνίας και διαφωνίας, προτροπή συζήτησης από τους συμμετέχοντες, επιδιώκουν την επίτευξη συναίνεσης / κατανόησης, την ενθάρρυνση, αναγνώριση και ενίσχυση των εκπαιδευτικών συνεισφορών καθώς και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας της παιδαγωγικής διαδικασίας.

✓ Θα πρέπει να υπάρχει μια αξιοποίηση της άμεσης διδασκαλίας που περιλαμβάνει εισαγωγή στόχων, περιεχομένων, δραστηριοτήτων και ερωτήσεων και εστίαση της συζήτησης, συνοψίζοντας τη συζήτηση και παρακολουθώντας τη διαδικασία καθώς και καθοδήγηση και απάντηση σε διαφορετικά τεχνικά προβλήματα.

Ωστόσο, κάθε εκπαιδευτική δράση, θα πρέπει να γίνεται με συναισθηματικό πλαίσιο. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό πρώτα να εξετάσει κανείς τι είναι το συναίσθημα που γίνεται για να αναλύσει τη δράση των εκπαιδευτικών και των ικανοτήτων τους στη κοινωνία της γνώσης. Τα συναισθήματά των ανθρώπων είναι μέρος του νου και των σκέψεών τους που ξεδιπλώνονται στην ορθολογική σκέψη που λειτουργεί σε γραμμικές ακολουθίες και συναισθηματική σκέψη που λειτουργεί σε δίκτυα που υποστηρίζουν την ορθολογική σκέψη (Ochs, Miller, & Mulvaney, 2008).

Τα συναισθήματα έχουν γίνει πιο σημαντικά στον εκπαιδευτικό χώρο της κοινωνίας της γνώσης, επειδή οι εκπαιδευτικοί εργάζονται όλο και περισσότερο με ανθρώπους παρά με εξοπλισμό.

Είναι συνεπώς σημαντικό για τους εκπαιδευτές των εκπαιδευτικών και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να κατανοήσουν τους παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα και τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας των διαφορετικών προσεγγίσεων όσον αφορά τη χρήση των ΤΠΕ στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών, ώστε να μπορούν να διερευνηθούν κατάλληλα οι στρατηγικές κατάρτισης για να καταστούν οι αλλαγές αυτές βιώσιμες για όλους. Για την προσέγγιση αυτού του έργου είναι χρήσιμο οι εκπαιδευτικοί να κατανοήσουν (Collis, Jung, 2003):

- ✓ Τον αντίκτυπο της τεχνολογίας στην παγκόσμια κοινωνία και τις συνέπειες για την εκπαίδευση
- ✓ Οι εκτεταμένες γνώσεις έχουν δημιουργηθεί σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν οι άνθρωποι και τι σημαίνει αυτό για τη δημιουργία πιο αποτελεσματικών και δεσμευτικών μαθησιακών περιβαλλόντων μάθησης
- ✓ Τα στάδια της ανάπτυξης των εκπαιδευτικών και τα επίπεδα υιοθέτησης των ΤΠΕ από τους εκπαιδευτικούς
- ✓ Η κρίσιμη σημασία του πλαισίου, του πολιτισμού, της ηγεσίας και του οράματος, της διάβιου μάθησης και της διαδικασίας αλλαγής στον προγραμματισμό της ενσωμάτωσης της τεχνολογίας στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών
- ✓ Οι δεξιότητες ΤΠΕ που απαιτούνται από τους εκπαιδευτικούς σχετικά με το περιεχόμενο, την παιδαγωγική, τα τεχνικά θέματα, τα κοινωνικά θέματα, τη συνεργασία και τη δικτύωση
- ✓ Η σημασία της ανάπτυξης προτύπων για την καθοδήγηση της εφαρμογής των ΤΠΕ στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών
- ✓ Οι βασικές προϋποθέσεις για την επιτυχή ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών
- ✓ Σημαντικές στρατηγικές που πρέπει να εξεταστούν κατά τον προγραμματισμό της έγχυσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και τη διαχείριση της διαδικασίας αλλαγών.

Τέλος, θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στους συγκεκριμένους ρόλους των ΤΠΕ στην παροχή προσομοιώσεων πολυμέσων για καλές πρακτικές διδασκαλίας, στην παροχή εξατομικευμένων μαθημάτων κατάρτισης, στη διευκόλυνση της απομόνωσης των εκπαιδευτικών, στη σύνδεση των διδασκόντων με μια μεγαλύτερη εκπαιδευτική κοινότητα σε συνεχή βάση και στην προώθηση του καθηγητή στον εκπαιδευτικό συνεργασία. Θα πρέπει να διερευνηθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα καθώς και τα ακούσια αποτελέσματα της χρήσης των ΤΠΕ για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών (Mishra, Koehler, 2007).

2.3 Ορισμός και Χαρακτηριστικά του Προγράμματος Erasmus+

Το Erasmus+ είναι το πρόγραμμα της Ε.Ε. στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού για την περίοδο 2021-2027 (Teachers in Europe, 2021). Με βάση την επιτυχία του προγράμματος την περίοδο 2014-2020, το Erasmus+ ενισχύει τις προσπάθειές του να αυξήσει τις ευκαιρίες που προσφέρονται σε περισσότερους συμμετέχοντες και σε ευρύτερο φάσμα οργανισμών, εστιάζοντας στον ποιοτικό του αντίκτυπο και συμβάλλοντας σε πιο περιεκτικό και συνεκτικό, πιο πράσινο και ψηφιακό κατάλληλες κοινωνίες (Teachers in Europe, 2021).

2.3.1 Γενικός Σκοπός του Προγράμματος Erasmus+

Ο γενικός στόχος του Προγράμματος είναι να υποστηρίξει, μέσω της δια βίου μάθησης, την εκπαιδευτική, επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη των ανθρώπων στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, στην Ευρώπη και πέραν αυτής, συμβάλλοντας έτσι στη βιώσιμη ανάπτυξη, τις ποιοτικές θέσεις εργασίας και την κοινωνική συνοχή, την προώθηση της καινοτομίας και την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ταυτότητας και της ενεργού ιδιότητας του πολίτη. Ως εκ τούτου, το Πρόγραμμα αποτελεί βασικό μέσο για την οικοδόμηση ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης, υποστηρίζοντας την υλοποίηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, με τις υποκείμενες τομεακές ατζέντες του, προωθώντας τη συνεργασία για την πολιτική για τη νεολαία στο πλαίσιο της στρατηγικής της Ένωσης για τη νεολαία 2019- 2027 και ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης στον αθλητισμό (Teachers in Europe, 2021).

2.3.2 Στόχοι του Προγράμματος Erasmus+

Το Πρόγραμμα έχει τους ακόλουθους ειδικούς στόχους (Teachers in Europe, 2021):

✓ Προώθηση της μαθησιακής κινητικότητας ατόμων και ομάδων, καθώς και της συνεργασίας, της ποιότητας, της ένταξης και της ισότητας, της αριστείας, της δημιουργικότητας και της

καινοτομίας σε επίπεδο οργανισμών και πολιτικών στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

✓ Προώθηση της μη τυπικής και άτυπης μαθησιακής κινητικότητας και της ενεργού συμμετοχής μεταξύ των νέων, καθώς και της συνεργασίας, της ποιότητας, της ένταξης, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας σε επίπεδο οργανισμών και πολιτικών στον τομέα της νεολαίας.

✓ Προώθηση της μαθησιακής κινητικότητας του αθλητικού προσωπικού, καθώς και της συνεργασίας, της ποιότητας, της ένταξης, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας σε επίπεδο αθλητικών οργανώσεων και αθλητικών πολιτικών.

2.4 Η Οργάνωση των Εθνικών Χρηματοδοτικών Προγραμμάτων από Μέρους της Ε.Ε. με Σκοπό την Κινητικότητα των Εκπαιδευτικών στο Πλαίσιο του Erasmus+ και του Εκσυγχρονισμού των Σχολείων

Αποτελεί γεγονός τα τελευταία χρόνια και σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, πως η κινητικότητα των εκπαιδευτικών στην Α'/θμια και Β'/θμια εκπαίδευση, προωθείται και χορηγείται σε επίπεδο Ε.Ε. και μπορεί επίσης να υποστηριχθεί από προγράμματα χρηματοδότησης σε εθνικό επίπεδο (Teachers in Europe, 2021). Ο στόχος αυτών των προγραμμάτων είναι να υποστηρίξουν τους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να μετακινηθούν για λίγο χρόνο στο εξωτερικό για λόγους επαγγελματικής ανάπτυξης. Τα προγράμματα κινητικότητας που στοχεύουν κυρίως στην προώθηση της εθνικής κουλτούρας και γλώσσας στο εξωτερικό, και μέσω των οποίων οι εκπαιδευτικοί απασχολούνται στο εξωτερικό σε εθνικό σχολείο της χώρας προέλευσής τους, δεν έχουν αναλυθεί επαρκώς τα τελευταία χρόνια (Teachers in Europe, 2021).

Ωστόσο, αναφέρονται συγκεκριμένα σχέδια και προγράμματα χρηματοδότησης για τη διακρατική κινητικότητα, υπάρχουν σε μια μειοψηφία ευρωπαϊκών χωρών, κυρίως στη Δυτική και Βόρεια Ευρώπη. Τα προγράμματα χρηματοδότησης μπορεί να ισχύουν για όλους τους εκπαιδευτικούς, ανεξάρτητα από το αντικείμενο που διδάσκουν, ή μπορεί να απευθύνονται ειδικά σε καθηγητές ξένων γλωσσών στην Α'/θμια και Β'/θμια εκπαίδευση. Δώδεκα χώρες διαθέτουν εθνικά προγράμματα για όλους τους εκπαιδευτικούς κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ανεξάρτητα από το αντικείμενο που διδάσκουν (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015).

Στη Γερμανία, τη Γαλλία, την Αυστρία και τη Νορβηγία, άλλα εθνικά προγράμματα απευθύνονται ειδικά σε καθηγητές ξένων γλωσσών. Στο Βέλγιο (Γαλλικές και Φλαμανδικές Κοινότητες), Τσεχία, Ιρλανδία και ορισμένες άλλες χώρες έχουν συνάψει διμερείς συμφωνίες για τη στήριξη της διακρατικής κινητικότητας των εκπαιδευτικών (Schratz, 2010). Τα

προγράμματα κινητικότητας μεταξύ των κρατών, έχουν διαφορετικούς στόχους, όπως η βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων, η ανάπτυξη και η ενίσχυση των διδακτικών δεξιοτήτων και η προώθηση της πολιτιστικής ευαισθητοποίησης στην Α' /θμια και Β' /θμια εκπαίδευση.

Μπορούν να πραγματοποιούνται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης, γλωσσικής βοήθειας ή προγραμμάτων ανταλλαγής και μπορεί να αποτελούνται από επισκέψεις μελέτης, μαθήματα κατάρτισης, επισκέψεις εργασίας, συμμετοχή σε συνέδρια ή περιόδους διδασκαλίας. Η διάρκεια των περιόδων κινητικότητας που υποστηρίζονται από εθνικά συστήματα ποικίλλει επίσης. Σε ορισμένα εθνικά προγράμματα, οι δάσκαλοι πηγαίνουν στο εξωτερικό για σύντομο χρονικό διάστημα, συνήθως μία ή δύο εβδομάδες.

Για παράδειγμα, στο Βέλγιο (Γαλλικές και Φλαμανδικές Κοινότητες), οι Γερμανοί δάσκαλοι μπορούν να λάβουν μέρος σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα διάρκειας μιας εβδομάδας στη Γερμανία. Στη Φλαμανδική Κοινότητα του Βελγίου, οι Γάλλοι δάσκαλοι μπορούν να λάβουν μέρος σε εκπαιδευτικό σεμινάριο διάρκειας δύο εβδομάδων στη Γαλλία, ενώ στη Γαλλική Κοινότητα του Βελγίου, οι Ολλανδοί δάσκαλοι μπορούν να παρακολουθήσουν ένα τετραήμερο εκπαιδευτικό πρόγραμμα στην Ολλανδία.

Στην Ισπανία, το πρόγραμμα Επαγγελματικών Επισκέψεων (Estancias Profesionales) υποστηρίζει τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ανεξάρτητα από το αντικείμενο που διδάσκουν, να περάσουν δύο εβδομάδες στο εξωτερικό για παρατήρηση στα σχολεία. Στη Γαλλία, οι δάσκαλοι μπορούν να συμμετέχουν σε δραστηριότητες γλωσσικής, παιδαγωγικής και πολιτιστικής ανάπτυξης στο εξωτερικό για δύο εβδομάδες. Στη Φινλανδία, οι Σουηδοί δάσκαλοι μπορούν να συμμετέχουν σε ανταλλαγές δασκάλων και σε μαθήματα που εστιάζουν σε μεθόδους διδασκαλίας σε άλλες σκανδιναβικές χώρες για μία ή δύο εβδομάδες. Στη Σουηδία, το πρόγραμμα Atlas Conference στοχεύει στη διευκόλυνση της συμμετοχής των εκπαιδευτικών σε συνέδρια στο εξωτερικό για μια περίοδο λίγων ημερών. Στη Νορβηγία, οι καθηγητές Γάλλων έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν μαθήματα περαιτέρω εκπαίδευσης ή ατομικά προγράμματα (job-shadowing) στη Γαλλία για δύο έως 21 ημέρες.

Οι δάσκαλοι από το Ηνωμένο Βασίλειο μπορούν να επισκέπτονται σχολεία σε πολλές χώρες για περίπου μία εβδομάδα στην Α' /θμια και Β' /θμια εκπαίδευση, προκειμένου να συγκρίνουν τις μαθησιακές τους πρακτικές μέσω του προγράμματος Connecting Classrooms. Ορισμένες χώρες οργανώνουν επίσης προγράμματα κινητικότητας που περιλαμβάνουν μακροπρόθεσμη περίοδο στο εξωτερικό. Για παράδειγμα, στη Γαλλία, οι δάσκαλοι μπορούν να λάβουν μέρος σε διαφορετικά προγράμματα ανταλλαγών που τους επιτρέπουν να ανταλλάσσουν θέσεις με δάσκαλο σε άλλη χώρα για ένα ολόκληρο σχολικό έτος. Αυτά περιλαμβάνουν ένα πρόγραμμα

συνεργασίας με επτά ευρωπαϊκές χώρες, ανταλλαγές με τη Βόρεια Αμερική (ιδίως μέσω του προγράμματος Codofil) και παγκόσμιες ανταλλαγές (μέσω του προγράμματος Ιουλίου Βερν).

Οι δάσκαλοι στην Αυστρία μπορούν να περάσουν ένα σχολικό έτος στο εξωτερικό σε ένα πρόγραμμα γλωσσικής βοήθειας. Οι δάσκαλοι από το Ηνωμένο Βασίλειο μπορούν να περάσουν ένα εξάμηνο στις ΗΠΑ όπου συμμετέχουν στη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη σε μαθήματα (CPD) και ανταλλαγή εμπειρογνωμοσύνης και βέλτιστων πρακτικών.

Οκτώ σκανδιναβικές και βαλτικές χώρες (Δανία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Φινλανδία, Σουηδία, Ισλανδία και Νορβηγία) συμμετέχουν στο πρόγραμμα Nordplus, το οποίο υποστηρίζει τη συμμετοχή τους σε ποικίλες δραστηριότητες εκπαιδευτικής συνεργασίας. Το Nordplus έχει πολλά υποπρογράμματα που στοχεύουν σε διαφορετικές ομάδες-στόχους και τομείς εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα Nordplus Junior χρηματοδοτεί, μεταξύ άλλων, δραστηριότητες κινητικότητας με τη μορφή ανταλλαγών εκπαιδευτικών και προπαρασκευαστικών επισκέψεων. Η Λιθουανία, αν και μέλος του προγράμματος Nordplus, δεν συμμετείχε στην κινητικότητα των εκπαιδευτικών το 2019/20 (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015).

Ορισμένες χώρες οργανώνουν επίσης ειδικά προγράμματα για καθηγητές ξένων γλωσσών που εργάζονται σε άλλη χώρα ως μέσο προώθησης της εκμάθησης της εθνικής τους γλώσσας στο εξωτερικό στην Α'/θμια και Β'/θμια εκπαίδευση. Για παράδειγμα, η γερμανική πρωτοβουλία «Σχολές: Συνεργάτες για το Μέλλον» (Schulen: Partner der Zukunft) δίνει τη δυνατότητα σε δασκάλους γερμανικών που εργάζονται στο εξωτερικό να συμμετέχουν σε δραστηριότητες συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης και σε προγράμματα επισκίασης εργασίας στην ίδια τη Γερμανία (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015).

Οι τρεις βελγικές κοινότητες, με τις τρεις διαφορετικές γλώσσες (γαλλικά, ολλανδικά και γερμανικά) που διδάσκονται κατά τη διάρκεια της σχολικής εκπαίδευσης, υπέγραψαν συμφωνία τον Μάρτιο του 2015 με στόχο να δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς κάθε Κοινότητας να διδάξουν σε μία από τις δύο άλλες Κοινότητες για τουλάχιστον ένα έτος. Αν και δεν είναι διακρατική αυτή καθεαυτή, αυτή η διακοινοτική πρωτοβουλία αξίζει ωστόσο να αναφερθεί. Στόχος είναι η παροχή μαθημάτων με φυσικούς ομιλητές ως καθηγητές, ιδίως σε σχολεία όπου εφαρμόζεται η ολοκληρωμένη μάθηση γλωσσικού περιεχομένου (CLIL) (Schratz, 2010). Ωστόσο, πολύ λίγοι δάσκαλοι από τη Φλαμανδική Κοινότητα επωφελήθηκαν από αυτήν την ευκαιρία μεταξύ 2015 και 2019/20 (Teachers in Europe, 2021).

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ότι η διακρατική κινητικότητα ευνοεί την ανάπτυξη ενός μεγάλου φάσματος ικανοτήτων μεταξύ των εκπαιδευτικών και θα πρέπει

να προωθείται. Όμως, μόνο μια μικρή μερίδα εκπαιδευτικών στην Ευρώπη έχουν μεταβεί στο εξωτερικό για επαγγελματικούς σκοπούς. Το 2018, το 40,9 % των εκπαιδευτικών στην ΕΕ είχαν μετακινηθεί τουλάχιστον μία φορά ως μαθητής, ως δάσκαλος ή και τα δύο. Η κινητικότητα των εκπαιδευτικών είναι υψηλότερο από το επίπεδο της Ε.Ε. στις σκανδιναβικές και βαλτικές χώρες, την Τσεχία, την Κύπρο, την Ισπανία, τις Κάτω Χώρες και τη Σλοβενία. Το διάστημα 2013 έως 2018, η διακρατική κινητικότητα των εκπαιδευτικών αυξήθηκε και στις 17 ευρωπαϊκές χώρες για τις οποίες έχουμε διαθέσιμα στοιχεία. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι τάσεις στην κινητικότητα των εκπαιδευτικών τα επόμενα χρόνια θα πρέπει να αναλυθούν υπό το πρίσμα της αναστάτωσης που έχει προκαλέσει ο COVID-19 στα διακρατικά προγράμματα κινητικότητας και στα ταξίδια στην Ευρώπη (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015).

Όπως συνέβαινε ήδη το 2013, λόγοι όπως η «συνοδεία μαθητών», η «εκμάθηση μιας γλώσσας» και «η μελέτη, ως μέρος της εκπαίδευσης των δασκάλων μου» είναι οι πιο συνηθισμένοι που αναφέρθηκαν από περίπου τους μισούς δασκάλους που μετέβησαν στο εξωτερικό το 2018. Μόνο το 21,6% δήλωσε ότι ταξίδεψε στο εξωτερικό για να σπουδάσει άλλα θέματα.

Η διακρατική κινητικότητα των εκπαιδευτικών ωστόσο, ποικίλλει ανάλογα με το αντικείμενο διδασκαλίας στην Α'/θμια και Β'/θμια εκπαίδευση. Όπως και το 2013, οι πιο κινητικοί διακρατικά είναι οι καθηγητές ξένων γλωσσών, σε σύγκριση με τους εκπαιδευτικούς άλλων τεσσάρων γνωστικών αντικειμένων. Το 2018, περίπου το 70% των καθηγητών ξένων γλωσσών είχαν μεταβεί στο εξωτερικό κατά τη διάρκεια του ΙΤΕ ή/και ως δάσκαλος (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015).

Ωστόσο, αυτό σημαίνει ότι σχεδόν το 30 % των καθηγητών ξένων γλωσσών που ερωτήθηκαν στην ΕΕ δεν συμμετείχαν ποτέ σε πρόγραμμα διακρατικής κινητικότητας, γεγονός που θα μπορούσε να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της διδασκαλίας ξένων γλωσσών. Σε σύγκριση με τους καθηγητές ξένων γλωσσών, η διακρατική κινητικότητα των άλλων καθηγητών μαθηματικών είναι σημαντικά χαμηλότερη, και κυμαίνεται από περίπου 40 % για τους καθηγητές ανάγνωσης και κοινωνικών σπουδών, έως όχι περισσότερο από 30 % για τους καθηγητές μαθηματικών. Η Ισλανδία αποτελεί αξιοσημείωτη εξαίρεση σε αυτό το πρότυπο, όπου όλοι οι δάσκαλοι ανέφεραν επίπεδα κινητικότητας άνω του 70% (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015).

Η έρευνα TALIS (2018) εξετάζει τη διακρατική κινητικότητα των εκπαιδευτικών σε δύο συγκεκριμένες περιόδους στην Α'/θμια και Β'/θμια εκπαίδευση, την κινητικότητα κατά την αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και την κινητικότητα ως εν ενεργεία εκπαιδευτικού. Το ταξίδι στο εξωτερικό όταν σπουδάσετε ή όταν εργάζεστε ως δάσκαλος περιγράφεται ως

«ισχυρή μαθησιακή εμπειρία» (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015), η οποία μπορεί να έχει οφέλη για τις γλωσσικές, διαπολιτισμικές ή διδακτικές ικανότητες των εκπαιδευτικών.

Παρά ταύτα, η διακρατική κινητικότητα είναι λιγότερο διαδεδομένη μεταξύ των φοιτητών Παιδαγωγικών Τμημάτων. Το 2018, περίπου το ένα πέμπτο των εκπαιδευτικών (20,9 %) στην Ε.Ε., ανέφεραν ότι έχουν μεταβεί στο εξωτερικό κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, αν και υπάρχουν σημαντικές διαφορές από χώρα σε χώρα. Όσον αφορά τους εν ενεργεία εκπαιδευτικούς, περίπου το ένα τρίτο (32,9 %) των εκπαιδευτικών της ΕΕ δήλωσαν ότι είχαν βιώσει διακρατική κινητικότητα, με διαφορές και πάλι μεταξύ των χωρών.

Η διακρατική κινητικότητα εν ενεργεία εκπαιδευτικών είναι μειωμένη σε σχέση με το επίπεδο της ΕΕ στο Βέλγιο (Γαλλική και Φλαμανδική Κοινότητα), τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Ιταλία, τη Μάλτα, τη Σλοβακία, το Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία) και την Τουρκία. Σύμφωνα με τα πρόσφατα συμπεράσματα του Συμβουλίου για το μέλλον των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών, τα εμπόδια στη διακρατική τους κινητικότητα πρέπει να προσπεραστούν. Όπως τονίζεται και σε άλλες εκθέσεις, τα κύρια εμπόδια για την κινητικότητα των εκπαιδευτικών περιλαμβάνουν οικονομικά ζητήματα και θέματα αναγνώρισης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ΕΑΚΕΑ/Ευρυδική, 2019γ και 2020β).

Για τους εν ενεργεία εκπαιδευτικούς, σημαντικά εμπόδια αποτελούν επίσης, οι οικογενειακές ευθύνες και οι δυσκολίες στην αναπλήρωση αυτών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012). Επιπλέον, η έλλειψη γλωσσικών δεξιοτήτων είναι επίσης ένα σημαντικό ζήτημα. Ωστόσο, η αύξηση της κινητικότητας των εκπαιδευτικών μπορεί επίσης να οδηγήσει σε αυξημένη διασυνοριακή κινητικότητα των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Πράγματι, τα στοιχεία δείχνουν ότι οι φοιτητές εκπαιδευτικοί που είχαν την ευκαιρία να σπουδάσουν για ένα χρονικό διάστημα σε άλλη χώρα είναι πιο πιθανό να επωφεληθούν από μεταγενέστερες ευκαιρίες να μεταβούν στο εξωτερικό για επαγγελματικούς σκοπούς. (European Commission / EACEA / Eurydice, 2015).

Συμπερασματικά, θα λέγαμε πως τα Εθνικά προγράμματα χρηματοδότησης για τη στήριξη των εκπαιδευτικών που επιθυμούν να μετακινηθούν στο εξωτερικό για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα αποσκοπώντας στην επαγγελματική τους ανάπτυξη, υπάρχουν σε λιγότερες από τις μισές χώρες της Ευρώπης, και κυρίως στη Δυτική και Βόρεια Ευρώπη. Αυτά τα χρηματοδοτικά προγράμματα μπορεί να ισχύουν για όλους τους εκπαιδευτικούς, ανεξάρτητα από το αντικείμενο που διδάσκουν, ή μπορεί να απευθύνονται συγκεκριμένα σε καθηγητές ξένων γλωσσών. Από τα στοιχεία προκύπτει ότι η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη διακρατική κινητικότητα είναι μεγαλύτερη στις χώρες όπου έχουν οργανωθεί προγράμματα υψηλού

επιπέδου από τις ανώτερες αρχές, με στόχο τη στήριξή ώστε να παραμείνουν στο εξωτερικό. Ωστόσο, τα προγράμματα της Ε.Ε. παραμένουν το κύριο σύστημα χρηματοδότησης μετακίνησης εκπαιδευτικών και μαθητών (Teachers in Europe, 2021).

3. Μεθοδολογία Έρευνας

3.1 Σκοπός της Έρευνας

Σκοπός της παρούσας μελέτης, είναι η διεξαγωγή μιας εις βάθος έρευνας για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Κινητικότητας στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση καθώς και η συμβολή τους στον εκσυγχρονισμό των Σχολικών Μονάδων με την διερεύνηση της αντίληψης των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα κινητικότητας Erasmus.

3.2 Έρευνα Μεθοδολογίας

Ο τύπος μεθοδολογίας, που χρησιμοποιείται για τη διεξαγωγή και τη συγγραφή της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας, αφορά τόσο την ποιοτική όσο και την ποσοτική ανάλυση για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Κινητικότητας στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση καθώς και η συμβολή τους στον εκσυγχρονισμό των Σχολικών Μονάδων με την διερεύνηση της αντίληψης των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα κινητικότητας Erasmus.

Σύμφωνα με μια διαφορετική προσέγγιση, η ποιοτική έρευνα είναι έρευνα που δίνει έμφαση και εστιάζει στο νόημα και όχι στην ανθρώπινη συμπεριφορά. Οι ποιοτικοί ερευνητές, σύμφωνα με τον Willing (2001), ενδιαφέρονται για το νόημα, στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι βιώνουν τα γεγονότα. Ωστόσο, υπάρχουν ποιοτικές προσεγγίσεις που εστιάζουν στην περιγραφή της συμπεριφοράς. Υπάρχουν επίσης ποσοτικές μελέτες που δεν επικεντρώνονται τόσο στη συμπεριφορά όσο σε ορισμένες εσωτερικές δομές.

Εκ των προτέρων, μια διαφορετική προσέγγιση αναφέρει ότι χαρακτηριστικό της ποιοτικής έρευνας είναι η απόρριψη των φυσικών επιστημών ως ερευνητικού μοντέλου. Σε αντίθεση με το θετικιστικό επιστημονικό μοντέλο που βασίζεται στις φυσικές επιστήμες, οι υποστηρικτές της ποιοτικής έρευνας επικεντρώνονται στη μελέτη του κοινωνικοϊστορικού και πολιτισμικού πλαισίου. Οι υποστηρικτές της ποιοτικής έρευνας προσπαθούν να εξερευνήσουν τον κοινωνικό κόσμο υπό το πρίσμα της εμπειρίας των υποκειμένων που συμμετέχουν σε αυτή την έρευνα. Η ποιοτική έρευνα είναι νατουραλιστική, συμφραζόμενη, τοποθετημένη, ερμηνευτική.

Θα πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι η ποιοτική έρευνα θεωρείται -εμική (εμική) και ιδιότυπη, σε αντίθεση με την ποσοτική έρευνα, η οποία θεωρείται -ηθική (ηθική) και νομοθετική. Η ποιοτική έρευνα θεωρείται -εμική, δηλαδή εστιάζει στην ανάλυση ενός πολιτισμού με βάση κάποια εσωτερικά κριτήρια, τονίζοντας τη μοναδικότητά του, ενώ η ποσοτική έρευνα θεωρείται ηθική στη συγκριτική μελέτη πολλών πολιτισμών με βάση κάποια καθολικά, καθολικά κριτήρια. Η -εμική προσέγγιση βασίζεται στην υιοθέτηση μιας εσωτερικής

προσέγγισης της συμπεριφοράς μέσα σε ένα σύστημα. Η ηθική προσέγγιση εκφράζει τη μελέτη της συμπεριφοράς ενός συστήματος, όπως παρουσιάζεται σε έναν παρατηρητή εκτός συστήματος και χρησιμοποιεί κριτήρια εξωτερικά του.

3.3 Σχεδιασμός Έρευνας

Σκοπός της παρούσας μελέτης, είναι η διεξαγωγή μιας εις βάθος έρευνας για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Κινητικότητας στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση καθώς και η συμβολή τους στον εκσυγχρονισμό των Σχολικών Μονάδων με την διερεύνηση της αντίληψης των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα κινητικότητας Erasmus.

Η συγκεκριμένη μελέτη χρησιμοποιεί τη δευτερογενή (ποιοτική) αλλά και την πρωτογενή (ποσοτική) έρευνα με χρήση ερωτηματολογίων, ειδικά κατασκευασμένων για τη συγκεκριμένη εργασία. Οι πληροφορίες έχουν ανακτηθεί με συστηματικό τρόπο από αξιόπιστες και πρόσφατες πηγές, οι οποίες ακολουθούν τις ακαδημαϊκές ανάγκες και κανόνες για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Κινητικότητας στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση καθώς και η συμβολή τους στον εκσυγχρονισμό των Σχολικών Μονάδων με την διερεύνηση της αντίληψης των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα κινητικότητας Erasmus. Έτσι, η ερευνητική φιλοσοφία είναι ο πραγματισμός με τη χρήση μεθόδων που προάγουν τις έρευνες με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Μελέτες από μεγάλη ποικιλία επιστημόνων και οργανισμών θα παρακολουθούνται, θα αναλύονται και θα παρουσιαστούν ενώ θα βγαίνουν συμπεράσματα.

3.4 Διαδικασία Μεθοδολογίας

Η μελέτη χρησιμοποιεί τόσο δευτερογενή όσο και πρωτογενή έρευνα. Τα ήδη δημοσιευμένα σχετικά και κατάλληλα δεδομένα έχουν επιλεγεί προσεκτικά. Ένα ευρύ φάσμα σχετικών δευτερογενών πηγών, όπως περιοδικά που παρουσιάζουν τον «Ανθρώπινο Παράγοντα», προς μια ενιαία προσέγγιση για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Κινητικότητας στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση καθώς και η συμβολή τους στον εκσυγχρονισμό των Σχολικών Μονάδων με την διερεύνηση της αντίληψης των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα κινητικότητας Erasmus, από αξιόπιστες ιστοσελίδες εκπαίδευσης, διαδικτυακές εφημερίδες και περιοδικά, επαγγελματικά περιοδικά και ιστολόγια, και τελευταία αναρτήσεις και στατιστικά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που αποτελούν το κύριο εργαλείο αυτής της έρευνας, ειδικά πολλές αναρτήσεις και κριτικές χρησιμοποιήθηκαν για να καταλήξουμε στο επιθυμητό αποτέλεσμα.

3.5 Εργαλείο Έρευνας

Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιείται στην έρευνα για τη συλλογή των απαραίτητων πληροφοριών, είναι το δομημένο ερωτηματολόγιο. Είναι ένα εργαλείο συλλογής δεδομένων

που προτιμούν οι ερευνητές, καθώς εξασφαλίζει την ταχεία συλλογή πολλών απαντήσεων σε σύντομο χρονικό διάστημα μέσα από ερωτήσεις με ομοιόμορφη δομή. Χαρακτηρίζεται από χαμηλό κόστος, λαμβάνει τη γνώμη πολλών και διαφορετικών ερωτηθέντων, συλλέγει πολλά διαφορετικά δεδομένα, διασφαλίζει την ελεύθερη και ανώνυμη έκφραση των ερωτηθέντων και επιτρέπει την απόκτηση δεδομένων για χαρακτηριστικά που είναι δύσκολο να παρατηρηθούν (π.χ. απόψεις, συναισθήματα).

Ταυτόχρονα, η χρήση του ερωτηματολογίου ως μέσου συλλογής δεδομένων περιορίζει την πληροφόρηση σε βάθος και τη λήψη λεπτομερειών. Δεν ελέγχεται η ακρίβεια των απαντήσεων, η ειλικρίνεια και η υποκειμενικότητά τους. Οι απαντήσεις στα ερωτήματα επεξεργάζονται και μεταφέρονται σε ειδικά συστήματα για ανάλυση. Αρχικά ταξινομούνται και μετά κωδικοποιούνται. Για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης ετοιμάστηκε ένα ερωτηματολόγιο αποτελούμενο από ερωτήσεις κλειστού τύπου. Οι ερωτήσεις αναφέρονται στο αν έχουν συμμετάσχει ποτέ σε πρόγραμμα Erasmus, σε ποιο βαθμό βελτιώθηκαν οι γνώσεις τους στην ξένη γλώσσα, σε ποιο βαθμό εξοικειώθηκαν με τη χρήση ΤΠΕ, σε ποιο βαθμό θεωρούν ότι έχουν εμπλουτίσει τις γνώσεις τους, σε ποιο βαθμό θεωρούν ότι ανέπτυξαν τις παιδαγωγικές και διδακτικές τους δεξιότητες, σε ποιο βαθμό θεωρούν ότι αναμόρφωσαν τις εκπαιδευτικές μεθόδους που εφαρμόζουν, σε ποιο βαθμό θεωρούν ότι εισάγουν καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας και υλικά, σε ποιο βαθμό θεωρούν ότι προωθήθηκε η επαγγελματική τους εξέλιξη, σε ποιο βαθμό θεωρούν ότι προήχθη η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και τέλος, σε ποιο βαθμό θεωρούν ότι πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών

Ός προς την δημιουργία κινήτρων για την εκμάθηση μιας νέας ξένης γλώσσας, οι ερωτήσεις αναφέρονται στην εξοικείωσή σας με τη χρήση ΤΠΕ, στον εμπλουτισμό των γνώσεών, στην ανάπτυξη των παιδαγωγικών και διδακτικών τους δεξιοτήτων, στην αναμόρφωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εφαρμόζουν, στην εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας και υλικών, στην προώθηση της επαγγελματικής σας εξέλιξης, στην προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, στην ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών, την εξοικείωσή τους με τις ΤΠΕ, τη γνώση μιας ξένης γλώσσας, την ενημέρωση και υποστήριξη από τον διευθυντή του σχολείου, την προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών, την πραγματοποίηση σεμιναρίων με σχολεία του εξωτερικού, τη μη επαρκή γνώση ξένης γλώσσας, τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ, τον πρόσθετο φόρτο εργασίας; την εφαρμογή του προγράμματος εκτός σχολικού ωραρίου, τις γραφειοκρατικές διαδικασίες για την υλοποίησή του, την εξάρτηση από τις κεντρικές διοικητικές υπηρεσίες, την ελλιπή ενημέρωση σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίησή του, την έλλειψη επιμόρφωσης και τη μειωμένη παροχή κινήτρων στους εκπαιδευτικούς.

3.6 Το Δείγμα της Έρευνας

Το δείγμα της έρευνας, αναφέρεται στο 66,1% των ερωτηθέντων ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο 33,9% ήταν άνδρες, το 31,4% των ερωτηθέντων ήταν από 51-60 ετών, άλλο ένα 31,4% από 31-40 ετών, το 24% από 41-50 ετών, το 8,3% από 22-30 ετών και το υπόλοιπο 5% ήταν από 60 ετών κι άνω. Το 38% των ερωτηθέντων είχαν εργασιακή προϋπηρεσία στην εκπαίδευση από 20 χρόνια και πάνω, το 22,3% από 15-20 χρόνια, το 15,7% από 10-15 χρόνια, το 14% έως 5 χρόνια και το υπόλοιπο 9,9% από 5-10 χρόνια και το 83,5% των ερωτηθέντων είναι διορισμένοι και το υπόλοιπο 16,5% είναι αναπληρωτές. Επίσης το 45,5% των ερωτηθέντων έχουν Μεταπτυχιακό, το 43,8% έχουν ένα πτυχίο, το 5,8% έχουν δυο πτυχία και το υπόλοιπο 5% έχουν Διδακτορικό τίτλο και το 61,2% των ερωτηθέντων απασχολούνται στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και το υπόλοιπο 38,8% στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

3.7 Χρονική Περίοδος Διεξαγωγής της Έρευνας

Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε με την χρήση ερωτηματολογίου (παράρτημα Α) από τις 15 Ιουνίου 2023 έως τις 20 Ιουλίου 2023 μέσω της μεθόδου συλλογής αποτελεσμάτων Google Forms. Τη χρονική εκείνη περίοδο, συλλέχθηκε ένα δείγμα 121 συμμετεχόντων για τις ανάγκες της έρευνας.

4. Αποτελέσματα Έρευνας

4.1 Στατιστική Ανάλυση

(N=121 άτομα)

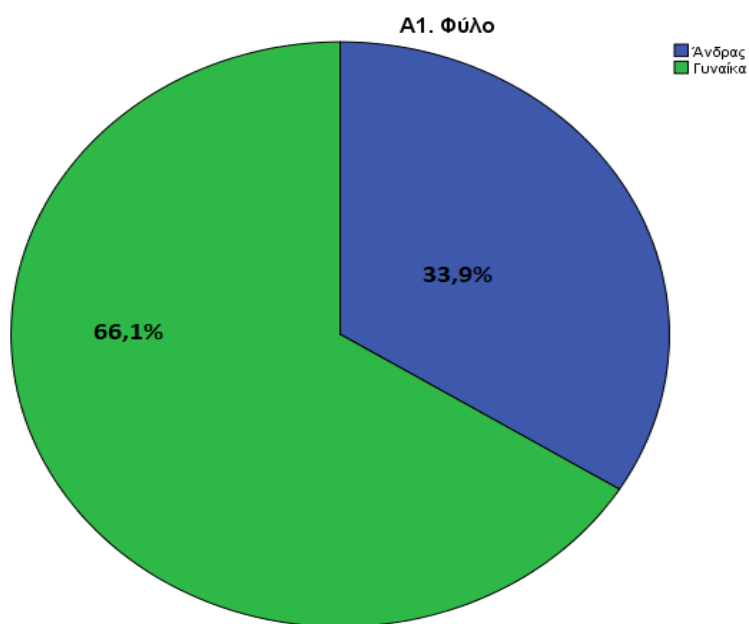
A. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ερώτηση 1

Το 66,1% των ερωτηθέντων ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο 33,9% ήταν άνδρες.

A1. Φύλο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Άνδρας	41	33,9	33,9	33,9
Γυναίκα	80	66,1	66,1	100,0
Total	121	100,0	100,0	

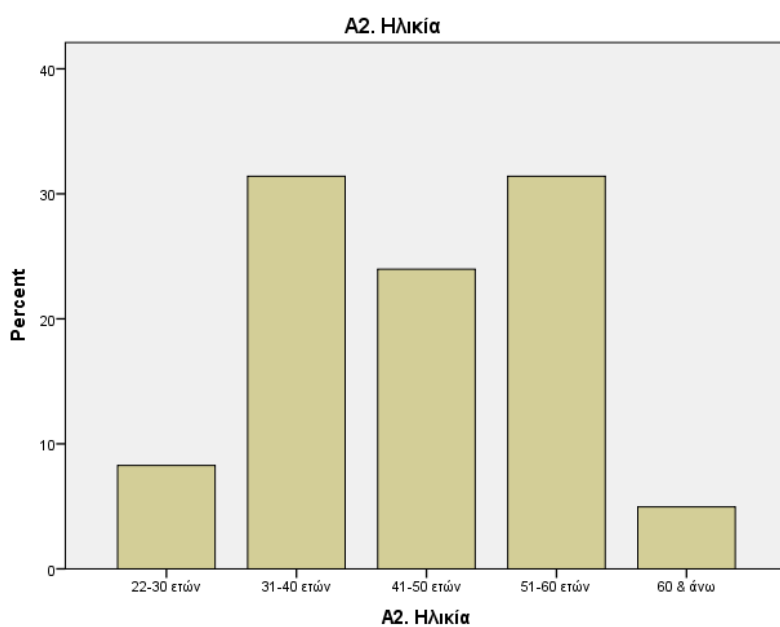

Γράφημα 1:Φύλο

Ερώτηση 2

Το 31,4% των ερωτηθέντων ήταν από 51-60 ετών, άλλο ένα 31,4% από 31-40 ετών, το 24% από 41-50 ετών, το 8,3% από 22-30 ετών και το υπόλοιπο 5% ήταν από 60 ετών & άνω.

		Α2. Ηλικία			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	22-30 ετών	10	8,3	8,3	8,3
	31-40 ετών	38	31,4	31,4	39,7
	41-50 ετών	29	24,0	24,0	63,6
	51-60 ετών	38	31,4	31,4	95,0
	60 ετών & άνω	6	5,0	5,0	100,0
Total		121	100,0	100,0	

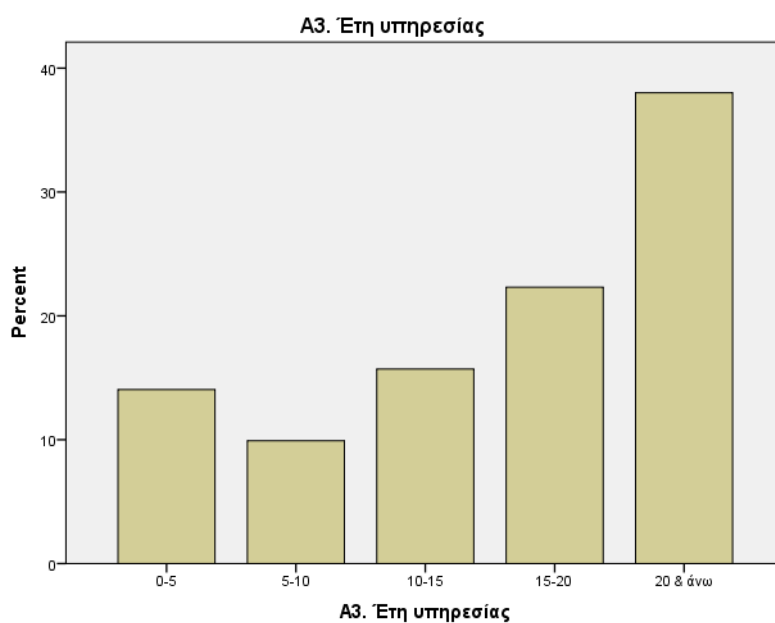

Γράφημα 2: Ηλικία

Ερώτηση 3

Το 38% των ερωτηθέντων είχαν εργασιακή προϋπηρεσία στην εκπαίδευση από 20 χρόνια και πάνω, το 22,3% από 15-20 χρόνια, το 15,7% από 10-15 χρόνια, το 14% έως 5 χρόνια και το υπόλοιπο 9,9% από 5-10 χρόνια.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0-5	17	14,0	14,0	14,0
5-10	12	9,9	9,9	24,0
10-15	19	15,7	15,7	39,7
15-20	27	22,3	22,3	62,0
20 & άνω	46	38,0	38,0	100,0
Total	121	100,0	100,0	

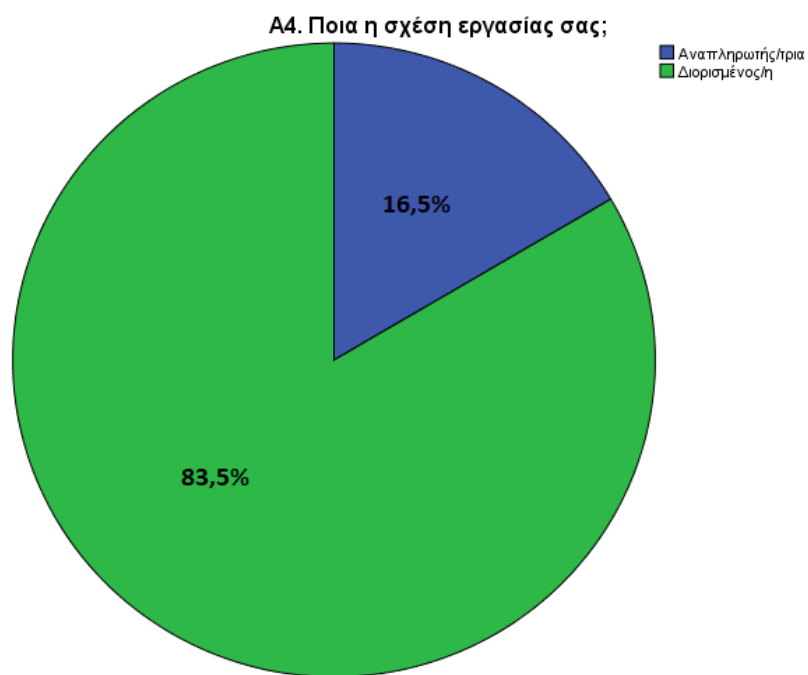
Γράφημα 3: Έτη υπηρεσίας

Ερώτηση 4

Το 83,5% των ερωτηθέντων είναι διορισμένοι και το υπόλοιπο 16,5% είναι αναπληρωτές.

A4. Ποια η σχέση εργασίας σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Αναπληρωτής/τρια	20	16,5	16,5	16,5
Διορισμένος/η	101	83,5	83,5	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Γράφημα 4: Σχέση εργασίας

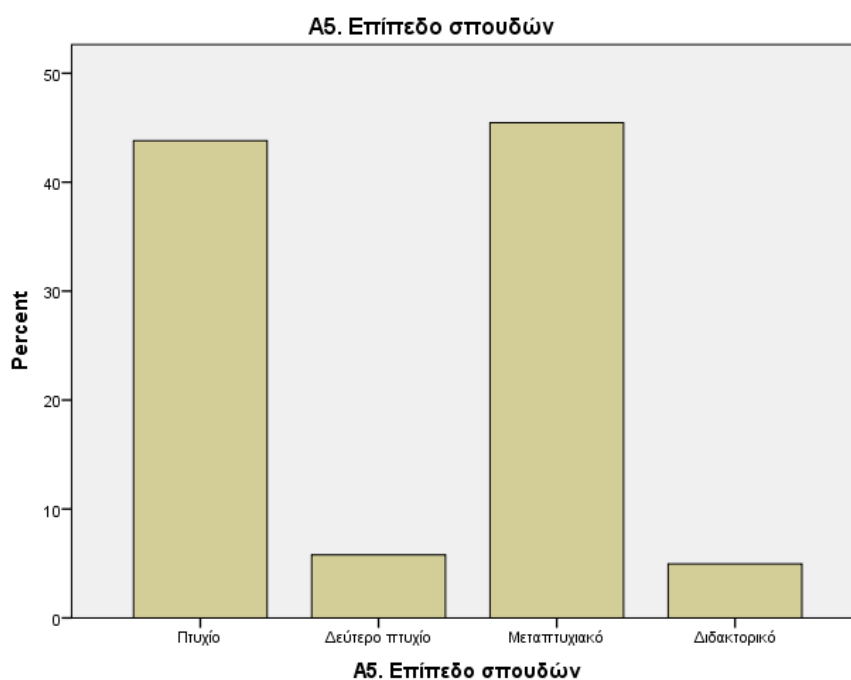

Ερώτηση 5

Το 45,5% των ερωτηθέντων έχουν Μεταπτυχιακό, το 43,8% έχουν ένα πτυχίο, το 5,8% έχουν δυο πτυχία και το υπόλοιπο 5% έχουν Διδακτορικό τίτλο.

A5. Επίπεδο σπουδών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πτυχίο	53	43,8	43,8	43,8
Δεύτερο πτυχίο	7	5,8	5,8	49,6
Μεταπτυχιακό	55	45,5	45,5	95,0
Διδακτορικό	6	5,0	5,0	100,0
Total	121	100,0	100,0	

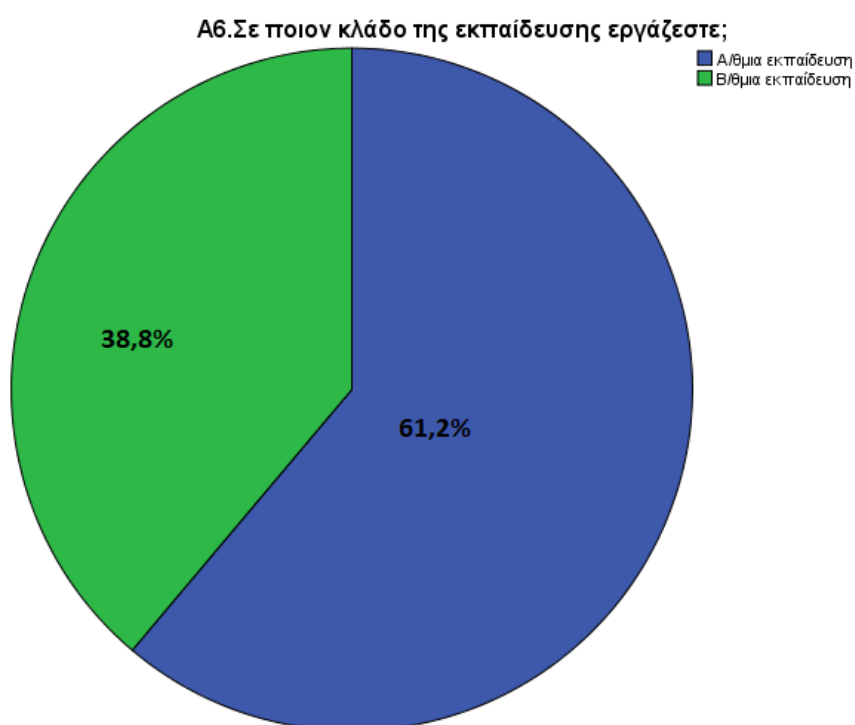
Γράφημα 5: Επίπεδο σπουδών

Ερώτηση 6

Το 61,2% των ερωτηθέντων απασχολούνται στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και το υπόλοιπο 38,8% στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Α6. Σε ποιον κλάδο της εκπαίδευσης εργάζεστε;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Α/θμια εκπαίδευση	74	61,2	61,2	61,2
Β/θμια εκπαίδευση	47	38,8	38,8	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Γράφημα 6: Κλάδος εκπαίδευσης

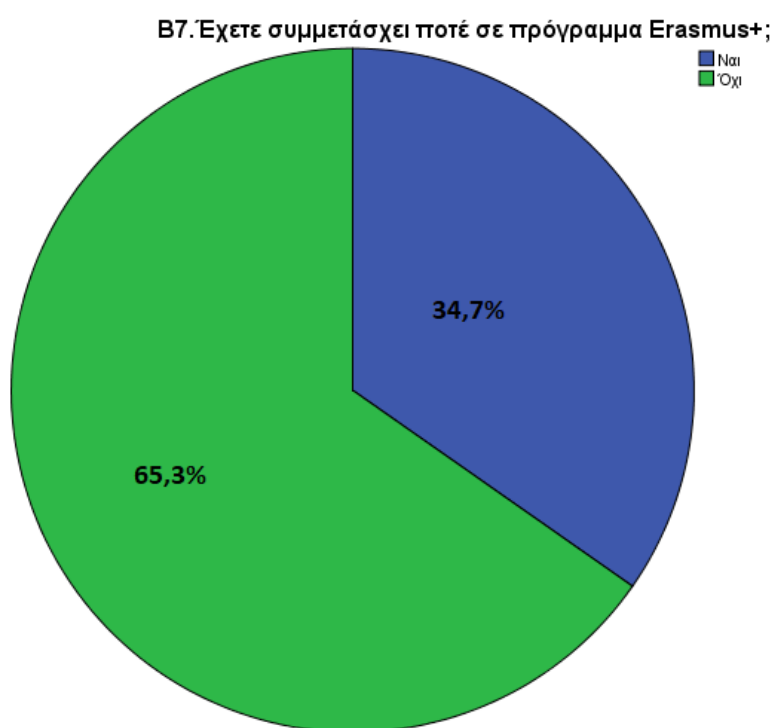
Β. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ERASMUS

Ερώτηση 7

Το 34,7% των ερωτηθέντων έχουν συμμετάσχει έστω και μια φορά σε πρόγραμμα Erasmus+.

Β7. Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε πρόγραμμα Erasmus+;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	42	34,7	34,7	34,7
Όχι	79	65,3	65,3	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Γράφημα 7: Συμμετοχή σε πρόγραμμα Erasmus+

Στη συνέχεια ακολουθούν οι απαντήσεις όσων έχουν συμμετάσχει στο πρόγραμμα:

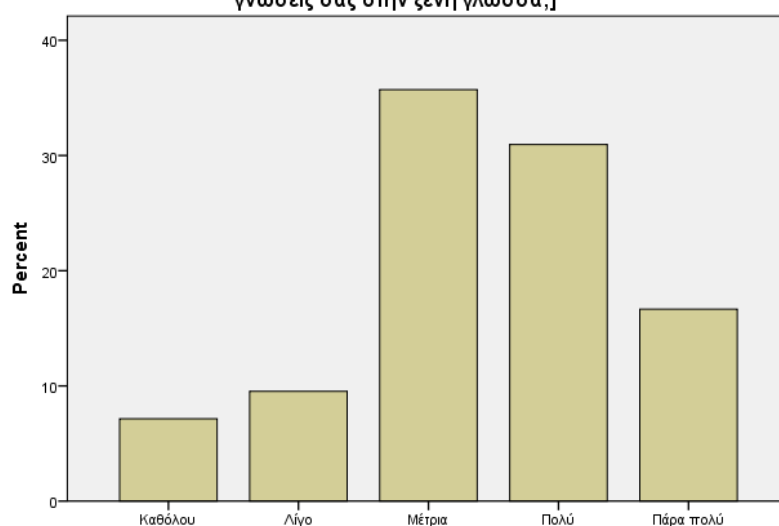
Ερώτηση 8

Το 35,7% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα βελτιώθηκαν οι γνώσεις τους στην ξένη γλώσσα σε μέτριο βαθμό, το 31% σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 16,7% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

B8.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό βελτιώθηκαν οι γνώσεις σας στην ξένη γλώσσα;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	3	2,5	7,1	7,1
	Λίγο	4	3,3	9,5	16,7
	Μέτρια	15	12,4	35,7	52,4
	Πολύ	13	10,7	31,0	83,3
	Πάρα πολύ	7	5,8	16,7	100,0
	Total	42	34,7	100,0	
Missing	System	79	65,3		
Total		121	100,0		

B8.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό βελτιώθηκαν οι γνώσεις σας στην ξένη γλώσσα;]

B8.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό βελτιώθηκαν οι γνώσεις σας στην ξένη γλώσσα;]

Γράφημα 8: Μετά από συμμετοχή σε Erasmus+ - Βελτίωση ξένης γλώσσας

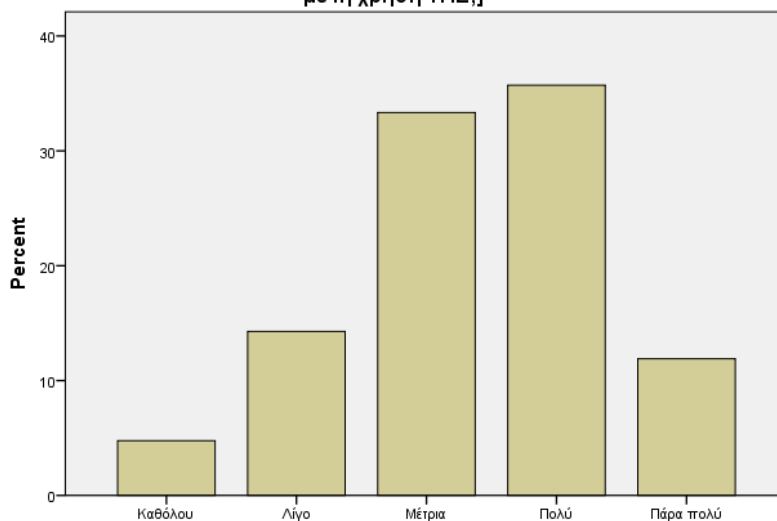
Ερώτηση 9

Το 35,7% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα εξοικειώθηκαν με τη χρήση ΤΠΕ σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 33,3% σε μέτριο βαθμό ενώ το 14,3% σε λίγο βαθμό.

B9. Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό εξοικειωθήκατε με τη χρήση ΤΠΕ;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	1,7	4,8	4,8
	Λίγο	6	5,0	14,3	19,0
	Μέτρια	14	11,6	33,3	52,4
	Πολύ	15	12,4	35,7	88,1
	Πάρα πολύ	5	4,1	11,9	100,0
	Total	42	34,7	100,0	
Missing	System	79	65,3		
Total		121	100,0		

B9.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό εξοικειωθήκατε με τη χρήση ΤΠΕ;]

B9.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό εξοικειωθήκατε με τη χρήση ΤΠΕ;]

Γράφημα 9: Μετά από συμμετοχή σε Erasmus+ - Εξοικείωση με τις ΤΠΕ

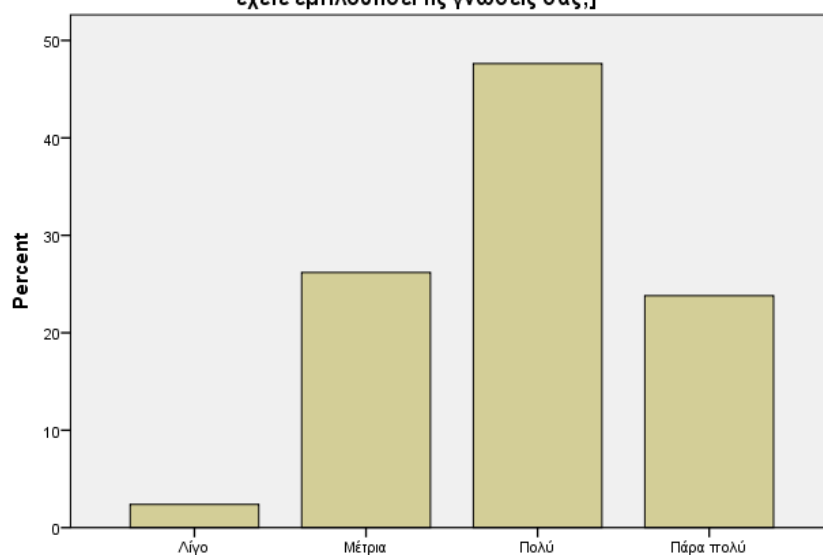
Ερώτηση 10

Το 47,6% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα εμπλούτισαν τις γνώσεις τους σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 26,2% σε μέτριο βαθμό ενώ το 23,8% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

B10. Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχετε εμπλουτίσει τις γνώσεις σας;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	1	,8	2,4	2,4
	Μέτρια	11	9,1	26,2	28,6
	Πολύ	20	16,5	47,6	76,2
	Πάρα πολύ	10	8,3	23,8	100,0
	Total	42	34,7	100,0	
Missing	System	79	65,3		
Total		121	100,0		

B10.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχετε εμπλουτίσει τις γνώσεις σας;]

B10.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχετε εμπλουτίσει τις γνώσεις σας;]

Γράφημα 10: Μετά από συμμετοχή σε Erasmus+ - Εμπλουτισμός γνώσεων

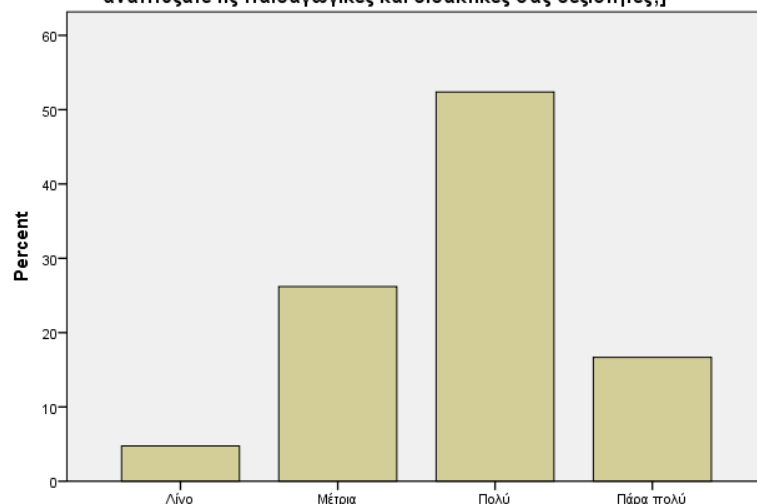
Ερώτηση 11

Το 52,4% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα ανέπτυξαν τις παιδαγωγικές και διδακτικές τους δεξιότητες σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 26,2% σε μέτριο βαθμό ενώ το 16,7% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

B11. Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι αναπτύξατε τις παιδαγωγικές και διδακτικές σας δεξιότητες;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	2	1,7	4,8	4,8
	Μέτρια	11	9,1	26,2	31,0
	Πολύ	22	18,2	52,4	83,3
	Πάρα πολύ	7	5,8	16,7	100,0
	Total	42	34,7	100,0	
Missing	System	79	65,3		
Total		121	100,0		

B11.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι αναπτύξατε τις παιδαγωγικές και διδακτικές σας δεξιότητες;]

B11.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι αναπτύξατε τις παιδαγωγικές και διδακτικές σας δεξιότητες;]

Γράφημα 11: Μετά από συμμετοχή σε Erasmus+ - Ανάπτυξη παιδαγωγικών και διδακτικών δεξιοτήτων

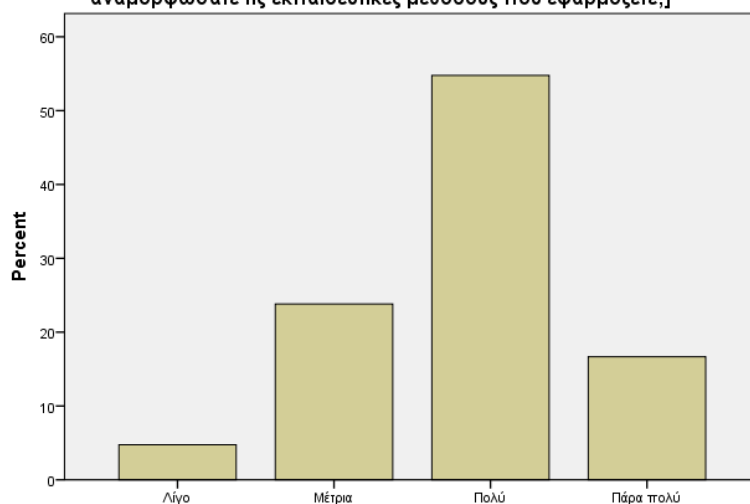
Ερώτηση 12

Το 54,8% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα αναμόρφωσαν τις εκπαιδευτικές μεθόδους που εφαρμόζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 23,8% σε μέτριο βαθμό ενώ το 16,7% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

B12.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι αναμορφώσατε τις εκπαιδευτικές μεθόδους που εφαρμόζετε;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	2	1,7	4,8	4,8
	Μέτρια	10	8,3	23,8	28,6
	Πολύ	23	19,0	54,8	83,3
	Πάρα πολύ	7	5,8	16,7	100,0
	Total	42	34,7	100,0	
Missing	System	79	65,3		
Total		121	100,0		

B12.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι αναμορφώσατε τις εκπαιδευτικές μεθόδους που εφαρμόζετε;]

B12.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι αναμορφώσατε τις εκπαιδευτικές μεθόδους που εφαρμόζετε;]

Γράφημα 12: Μετά από συμμετοχή σε Erasmus+ - Αναμόρφωση εκπαιδευτικών μεθόδων που εφαρμόζουν

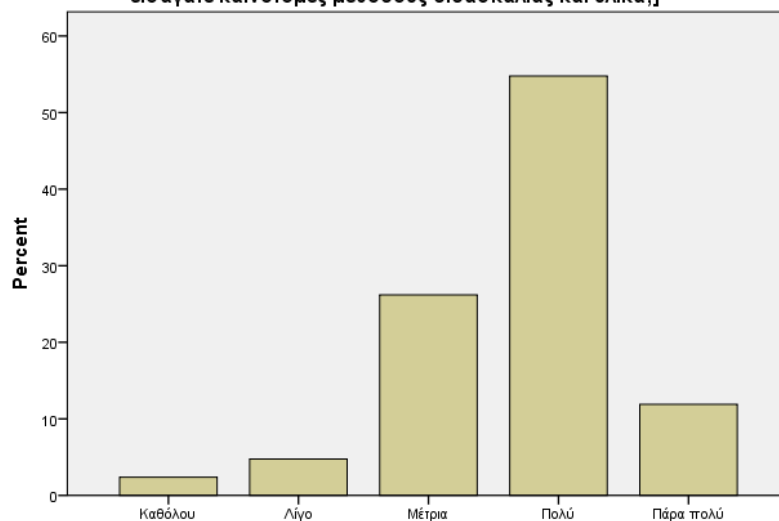
Ερώτηση 13

Το 54,8% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα εισήγαγαν καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας και υλικά σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 26,2% σε μέτριο βαθμό ενώ το 11,9% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

B13.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι εισάγατε καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας και υλικά;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,8	2,4	2,4
	Λίγο	2	1,7	4,8	7,1
	Μέτρια	11	9,1	26,2	33,3
	Πολύ	23	19,0	54,8	88,1
	Πάρα πολύ	5	4,1	11,9	100,0
	Total	42	34,7	100,0	
Missing	System	79	65,3		
Total		121	100,0		

B13.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι εισάγατε καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας και υλικά;]

B13.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι εισάγατε καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας και υλικά;]

Γράφημα 13: Μετά από συμμετοχή σε Erasmus+ - Εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων διδ/λίας και υλικών

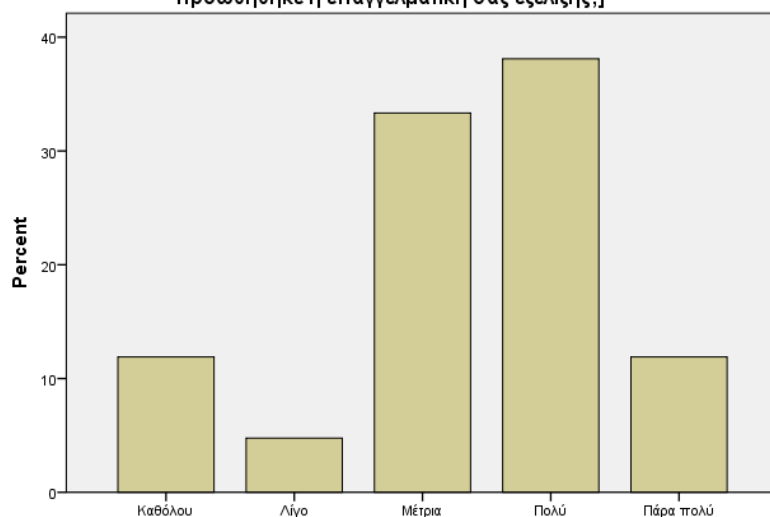
Ερώτηση 14

Το 38,1% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα προωθήθηκε η επαγγελματική τους εξέλιξη σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 33,3% σε μέτριο βαθμό ενώ το 11,9% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

B14.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι προωθήθηκε η επαγγελματική σας εξέλιξης;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	5	4,1	11,9	11,9
	Λίγο	2	1,7	4,8	16,7
	Μέτρια	14	11,6	33,3	50,0
	Πολύ	16	13,2	38,1	88,1
	Πάρα πολύ	5	4,1	11,9	100,0
	Total	42	34,7	100,0	
Missing	System	79	65,3		
Total		121	100,0		

B14.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι προωθήθηκε η επαγγελματική σας εξέλιξης;]

B14.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι προωθήθηκε η επαγγελματική σας εξέλιξης;]

Γράφημα 14: Μετά από συμμετοχή σε Erasmus+ - Προώθηση επαγγελματικής εξέλιξης

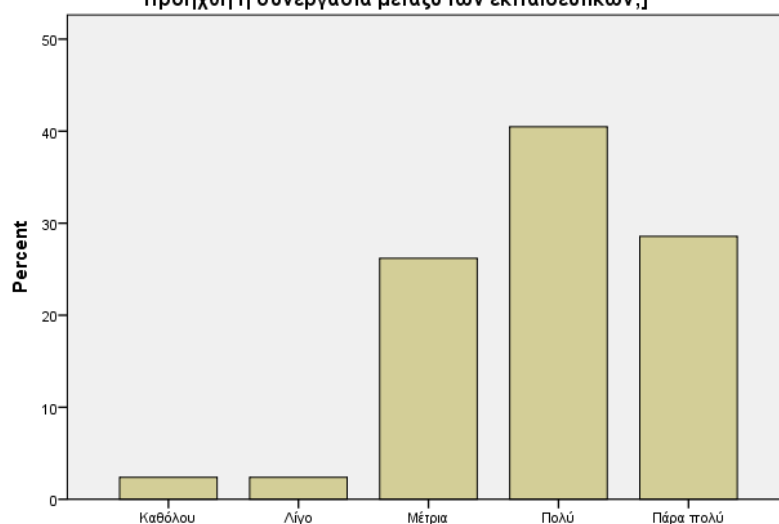
Ερώτηση 15

Το 40,5% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα προήχθη η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 28,6% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 26,2% σε μέτριο βαθμό.

B15.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι προήχθη η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών;]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	1	,8	2,4	2,4
Λίγο	1	,8	2,4	4,8
Μέτρια	11	9,1	26,2	31,0
Πολύ	17	14,0	40,5	71,4
Πάρα πολύ	12	9,9	28,6	100,0
Total	42	34,7	100,0	
Missing System	79	65,3		
Total	121	100,0		

B15.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι προήχθη η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών;]

B15.Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα: [Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι προήχθη η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών;]

Γράφημα 15: Μετά από συμμετοχή σε Erasmus+ - Προαγωγή συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών

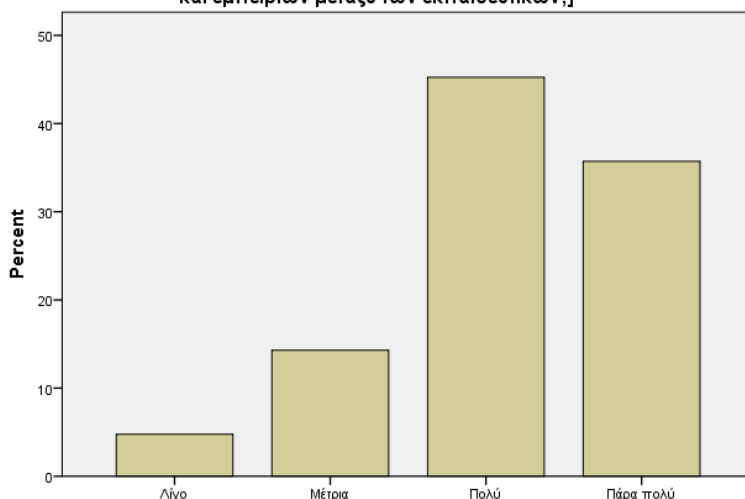
Ερώτηση 16

Το 45,2% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 35,7% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 14,3% σε μέτριο βαθμό.

B16.[Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	2	1,7	4,8	4,8
	Μέτρια	6	5,0	14,3	19,0
	Πολύ	19	15,7	45,2	64,3
	Πάρα πολύ	15	12,4	35,7	100,0
	Total	42	34,7	100,0	
Missing	System	79	65,3		
Total		121	100,0		

B16.[Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών;]

B16.[Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών;]

Γράφημα 16: Μετά από συμμετοχή σε Erasmus+ - Ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών

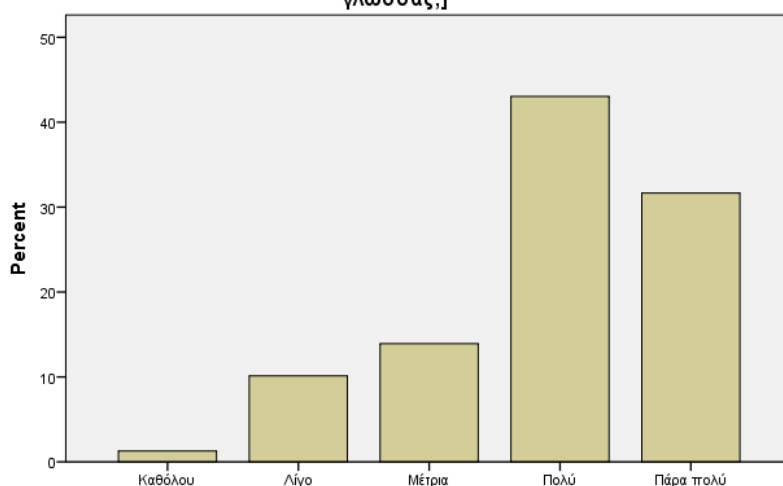
Στη συνέχεια ακολουθούν οι απαντήσεις όσων δεν έχουν συμμετάσχει ποτέ στο πρόγραμμα:

Το 43% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στη δημιουργία κινήτρων για την εκμάθηση μιας νέας ξένης γλώσσας σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 31,6% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό ενώ το 13,9% σε μέτριο βαθμό.

8. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στη δημιουργία κινήτρων για την εκμάθηση μιας νέας ξένης γλώσσας;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,8	1,3	1,3
	Λίγο	8	6,6	10,1	11,4
	Μέτρια	11	9,1	13,9	25,3
	Πολύ	34	28,1	43,0	68,4
	Πάρα πολύ	25	20,7	31,6	100,0
	Total	79	65,3	100,0	
Missing	System	42	34,7		
Total		121	100,0		

8. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στη δημιουργία κινήτρων για την εκμάθηση μιας νέας ξένης γλώσσας;]

8. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στη δημιουργία κινήτρων για την εκμάθηση μιας νέας ξένης γλώσσας;]

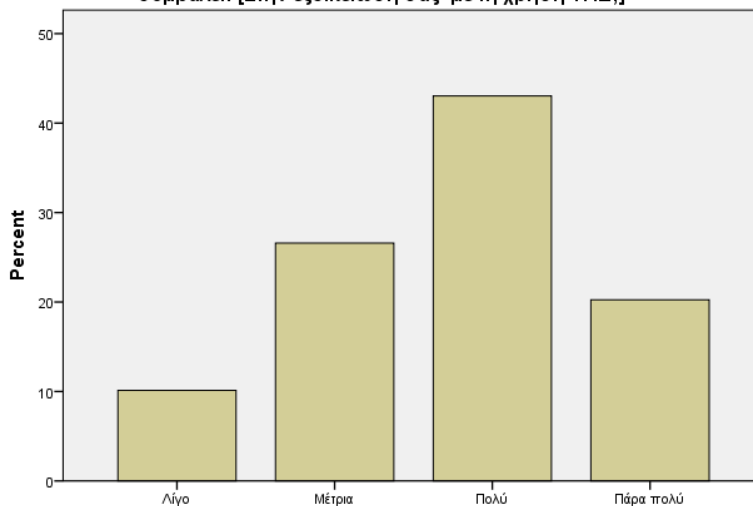
Γράφημα 17: Συμβολή Erasmus+ στην εκμάθηση ξένης γλώσσας

Το 43% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην εξοικείωσή τους με τη χρήση ΤΠΕ σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 26,6% σε μέτριο βαθμό ενώ το 20,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

9. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην εξοικείωσή σας με τη χρήση ΤΠΕ;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	8	6,6	10,1	10,1
	Μέτρια	21	17,4	26,6	36,7
	Πολύ	34	28,1	43,0	79,7
	Πάρα πολύ	16	13,2	20,3	100,0
	Total	79	65,3	100,0	
Missing	System	42	34,7		
Total		121	100,0		

9. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην εξοικείωσή σας με τη χρήση ΤΠΕ;]

9. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην εξοικείωσή σας με τη χρήση ΤΠΕ;]

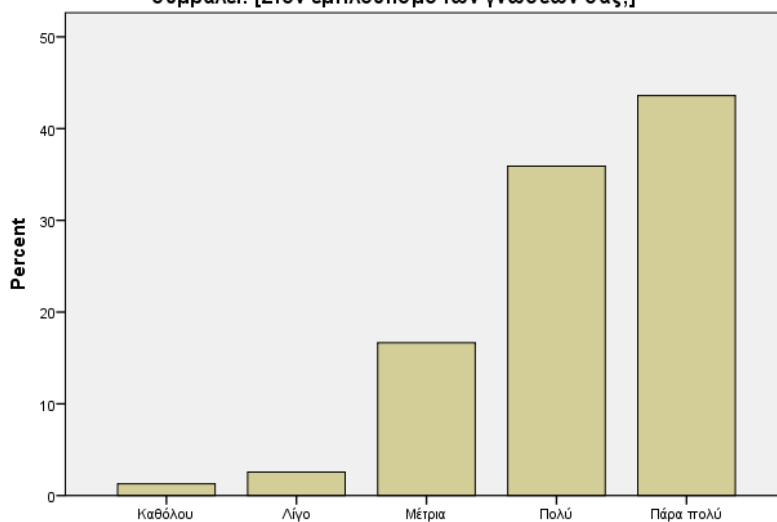
Γράφημα 18: Συμβολή Erasmus+ στην εξοικείωση με τη χρήση ΤΠΕ

Το 43,6% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στον εμπλουτισμό των γνώσεων τους σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 35,9% σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 16,7% σε μέτριο βαθμό.

10. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στον εμπλουτισμό των γνώσεών σας;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,8	1,3	1,3
	Λίγο	2	1,7	2,6	3,8
	Μέτρια	13	10,7	16,7	20,5
	Πολύ	28	23,1	35,9	56,4
	Πάρα πολύ	34	28,1	43,6	100,0
	Total	78	64,5	100,0	
Missing	System	43	35,5		
Total		121	100,0		

10. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στον εμπλουτισμό των γνώσεών σας;]

10. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στον εμπλουτισμό των γνώσεών σας;]

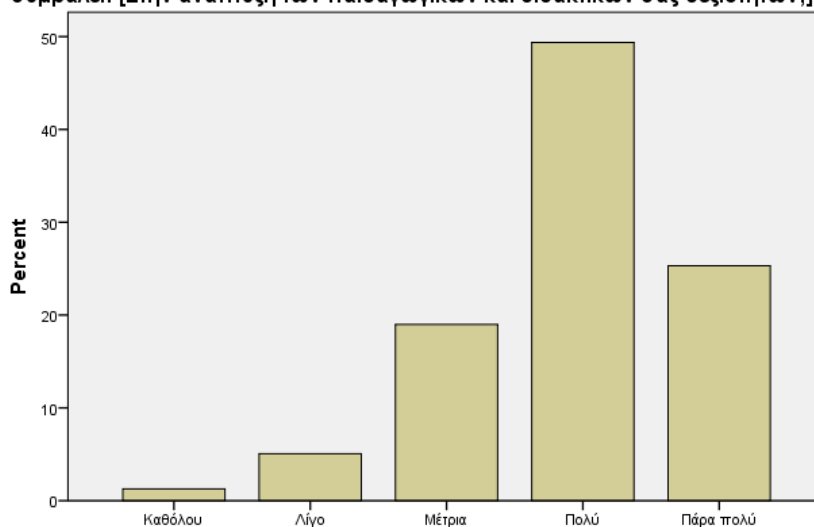
Γράφημα 19: Συμβολή Erasmus+ στον εμπλουτισμό γνώσεων

Το 49,4% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην ανάπτυξη των παιδαγωγικών και διδακτικών τους δεξιοτήτων σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 25,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 19% σε μέτριο βαθμό.

11. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην ανάπτυξη των παιδαγωγικών και διδακτικών σας δεξιοτήτων;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,8	1,3	1,3
	Λίγο	4	3,3	5,1	6,3
	Μέτρια	15	12,4	19,0	25,3
	Πολύ	39	32,2	49,4	74,7
	Πάρα πολύ	20	16,5	25,3	100,0
	Total	79	65,3	100,0	
Missing	System	42	34,7		
Total		121	100,0		

11. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην ανάπτυξη των παιδαγωγικών και διδακτικών σας δεξιοτήτων;]

11. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην ανάπτυξη των παιδαγωγικών και διδακτικών σας δεξιοτήτων;]

Γράφημα 20: Συμβολή Erasmus+ στην ανάπτυξη παιδαγωγικών και διδ/κών δεξιοτήτων

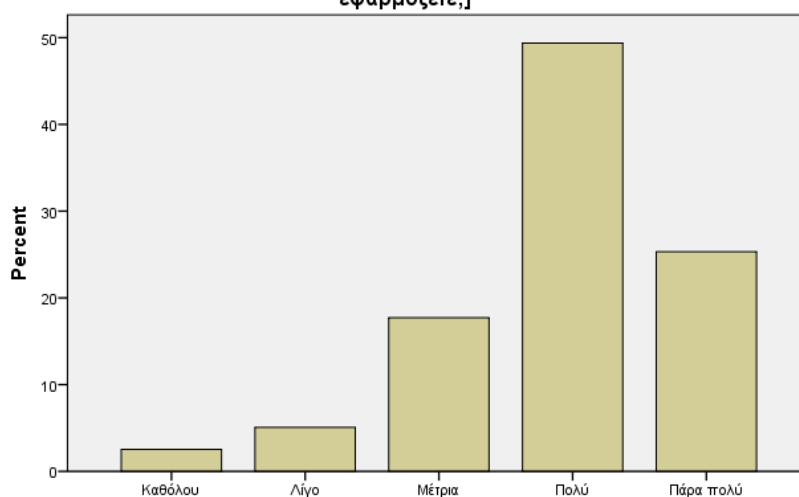

Το 49,4% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην αναμόρφωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εφαρμόζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 25,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 17,7% σε μέτριο βαθμό.

12. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην αναμόρφωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εφαρμόζετε;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	1,7	2,5	2,5
	Λίγο	4	3,3	5,1	7,6
	Μέτρια	14	11,6	17,7	25,3
	Πολύ	39	32,2	49,4	74,7
	Πάρα πολύ	20	16,5	25,3	100,0
	Total	79	65,3	100,0	
Missing	System	42	34,7		
Total		121	100,0		

12. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην αναμόρφωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εφαρμόζετε;]

12. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην αναμόρφωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εφαρμόζετε;]

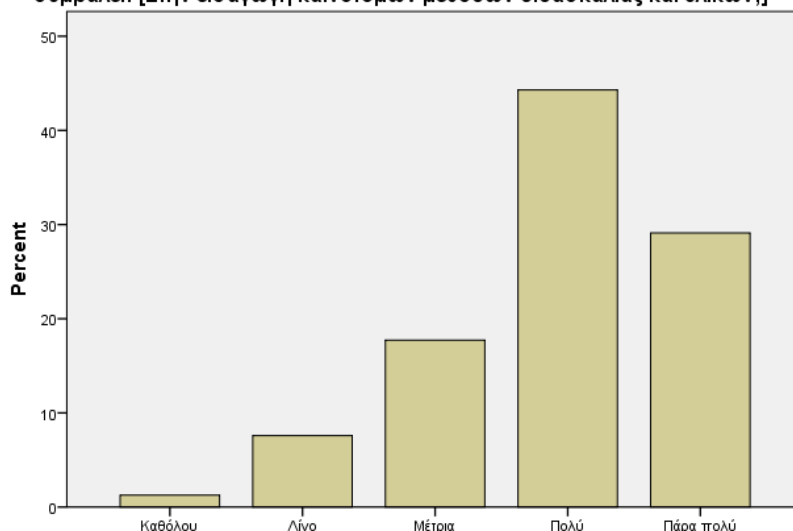
Γράφημα 21: Συμβολή Erasmus+ στην αναμόρφωση των εκπ/κών προγραμμάτων

Το 44,3% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας και υλικών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 29,1% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 17,7% σε μέτριο βαθμό.

13. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας και υλικών;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,8	1,3	1,3
	Λίγο	6	5,0	7,6	8,9
	Μέτρια	14	11,6	17,7	26,6
	Πολύ	35	28,9	44,3	70,9
	Πάρα πολύ	23	19,0	29,1	100,0
	Total	79	65,3	100,0	
Missing	System	42	34,7		
Total		121	100,0		

13. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας και υλικών;]

13. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας και υλικών;]

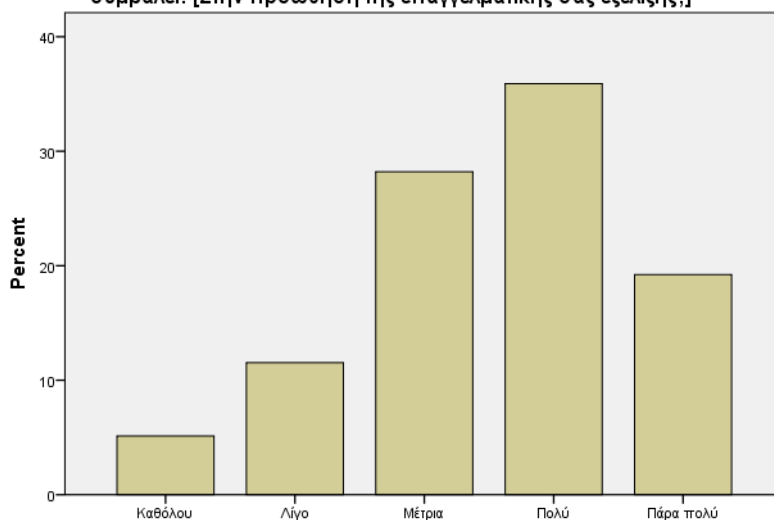
Γράφημα 22: Συμβολή Erasmus+ στην εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων διδ/λίας και υλικών

Το 35,9% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην προώθηση της επαγγελματικής τους εξέλιξης σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 28,2% σε μέτριο βαθμό και το 19,2% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

14. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην προώθηση της επαγγελματικής σας εξέλιξης;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	4	3,3	5,1	5,1
	Λίγο	9	7,4	11,5	16,7
	Μέτρια	22	18,2	28,2	44,9
	Πολύ	28	23,1	35,9	80,8
	Πάρα πολύ	15	12,4	19,2	100,0
	Total	78	64,5	100,0	
Missing	System	43	35,5		
Total		121	100,0		

14. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην προώθηση της επαγγελματικής σας εξέλιξης;]

14. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην προώθηση της επαγγελματικής σας εξέλιξης;]

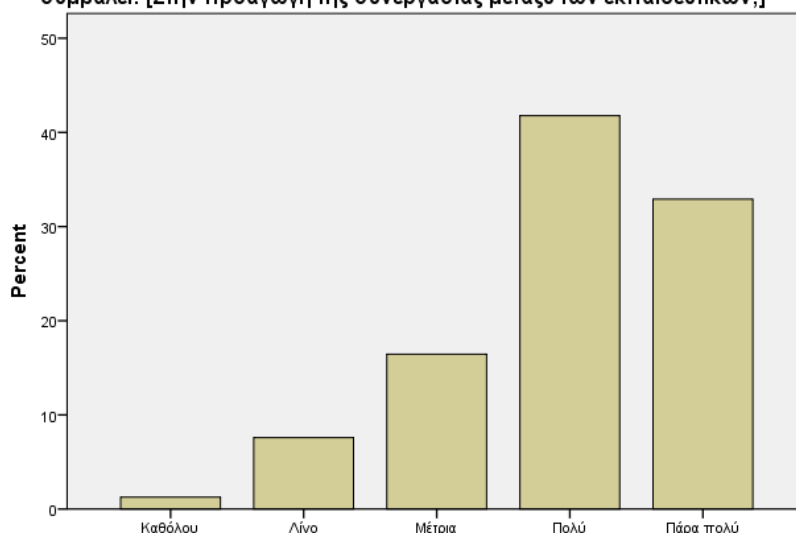
Γράφημα 23: Συμβολή Erasmus+ στην επαγγελματική εξέλιξη

Το 41,8% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 32,9% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 16,5% σε μέτριο βαθμό.

15. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,8	1,3	1,3
	Λίγο	6	5,0	7,6	8,9
	Μέτρια	13	10,7	16,5	25,3
	Πολύ	33	27,3	41,8	67,1
	Πάρα πολύ	26	21,5	32,9	100,0
	Total	79	65,3	100,0	
Missing	System	42	34,7		
Total		121	100,0		

15. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών;]

15. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών;]

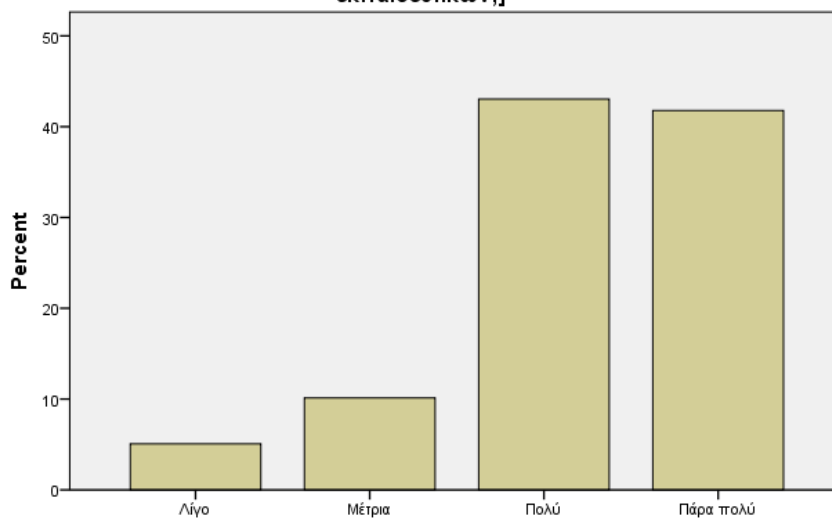
Γράφημα 24: Συμβολή Erasmus+ στην προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των εκπ/κών

Το 43% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 41,8% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

16. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών;]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	4	3,3	5,1	5,1
	Μέτρια	8	6,6	10,1	15,2
	Πολύ	34	28,1	43,0	58,2
	Πάρα πολύ	33	27,3	41,8	100,0
	Total	79	65,3	100,0	
Missing	System	42	34,7		
Total		121	100,0		

16. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών;]

16. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει: [Στην ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών;]

Γράφημα 25: Συμβολή Erasmus+ στην ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπ/κών

Γ. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS

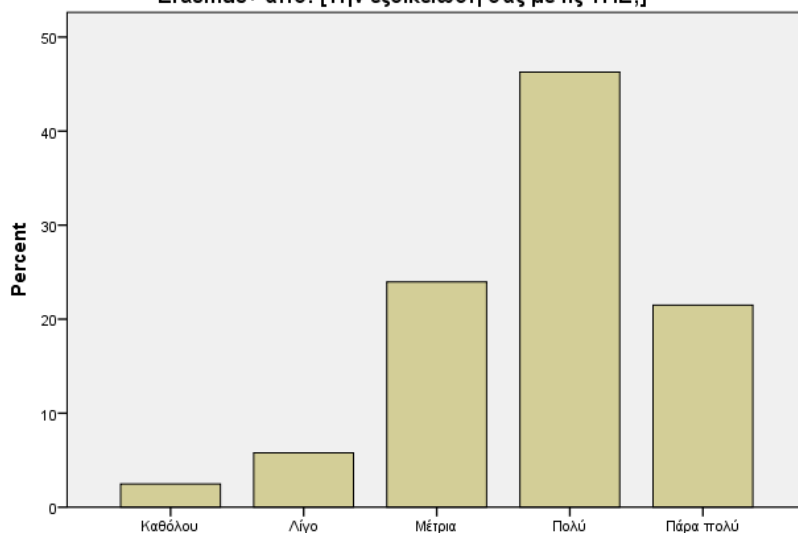
Ερώτηση 17

Το 46,3% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι διευκολύνεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την εξοικείωσή τους με τις ΤΠΕ σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 24% σε μέτριο βαθμό και το 21,5% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Γ17. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι διευκολύνεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την εξοικείωσή σας με τις ΤΠΕ;]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	3	2,5	2,5	2,5
Λίγο	7	5,8	5,8	8,3
Μέτρια	29	24,0	24,0	32,2
Πολύ	56	46,3	46,3	78,5
Πάρα πολύ	26	21,5	21,5	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Γ17. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι διευκολύνεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την εξοικείωσή σας με τις ΤΠΕ;]

Γ17. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι διευκολύνεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την εξοικείωσή σας με τις ΤΠΕ;]

Γράφημα 26: Διευκόλυνση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω εξοικείωσης με ΤΠΕ

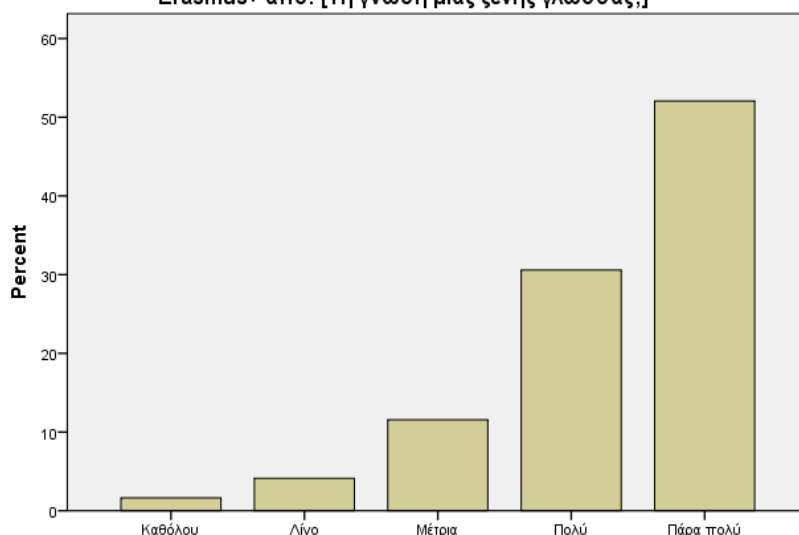
Ερώτηση 18

Το 52,1% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι διευκολύνεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την γνώση μιας ξένης γλώσσας σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 30,6% σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 11,6% σε μέτριο βαθμό.

Γ18. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι διευκολύνεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τη γνώση μιας ξένης γλώσσας;]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	2	1,7	1,7	1,7
Λίγο	5	4,1	4,1	5,8
Μέτρια	14	11,6	11,6	17,4
Πολύ	37	30,6	30,6	47,9
Πάρα πολύ	63	52,1	52,1	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Γ18. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι διευκολύνεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τη γνώση μιας ξένης γλώσσας;]

Γ18. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι διευκολύνεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τη γνώση μιας ξένης γλώσσας;]

Γράφημα 27: Διευκόλυνση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω γνώσης ξένης γλώσσας

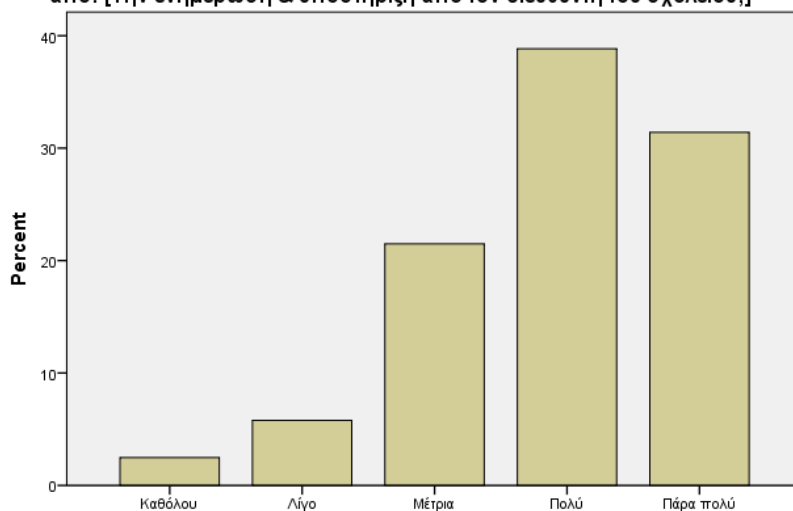
Ερώτηση 19

Το 38,8% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι διευκολύνεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την ενημέρωση & υποστήριξη από τον διευθυντή του σχολείου σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 31,4% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 21,5% σε μέτριο βαθμό.

Γ19. Σε ποιο βαθμό ... διευκολύνεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την ενημέρωση & υποστήριξη από τον διευθυντή του σχολείου;]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	3	2,5	2,5	2,5
Λίγο	7	5,8	5,8	8,3
Μέτρια	26	21,5	21,5	29,8
Πολύ	47	38,8	38,8	68,6
Πάρα πολύ	38	31,4	31,4	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Γ19. Σε ποιο βαθμό ... διευκολύνεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την ενημέρωση & υποστήριξη από τον διευθυντή του σχολείου;]

Γ19. Σε ποιο βαθμό ... διευκολύνεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την ενημέρωση & υποστήριξη από τον διευθυντή του σχολείου;]

Γράφημα 28: Διευκόλυνση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω ενημέρωσης και υποστήριξης από τον δ/ντή του σχολείου

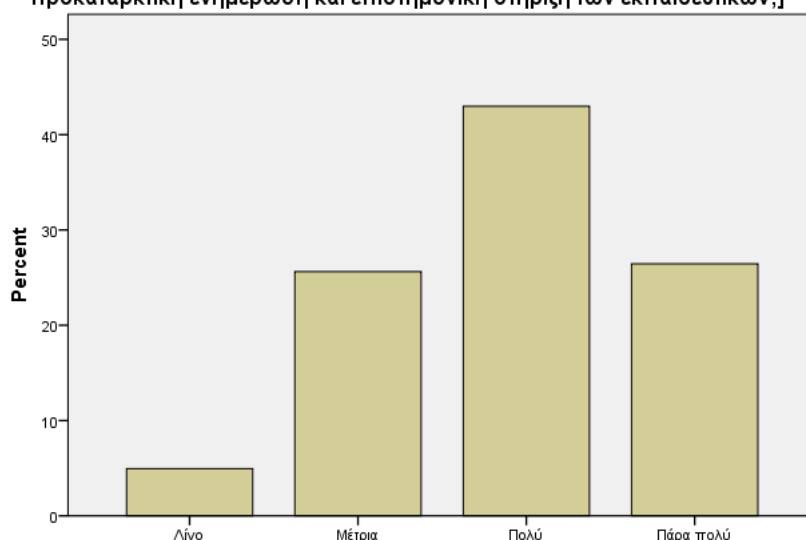
Ερώτηση 20

Το 43% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι διευκολύνεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 26,4% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 25,6% σε μέτριο βαθμό.

**Γ20. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από:
[Την προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των
εκπαιδευτικών;]**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	6	5,0	5,0	5,0
Μέτρια	31	25,6	25,6	30,6
Πολύ	52	43,0	43,0	73,6
Πάρα πολύ	32	26,4	26,4	100,0
Total	121	100,0	100,0	

**Γ20. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την
προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών;]**

**Γ20. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την
προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών;]**

Γράφημα 29: Διευκόλυνση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω προκαταρκτικής ενημέρωσης και επιστημονικής στήριξης των εκπ/κών

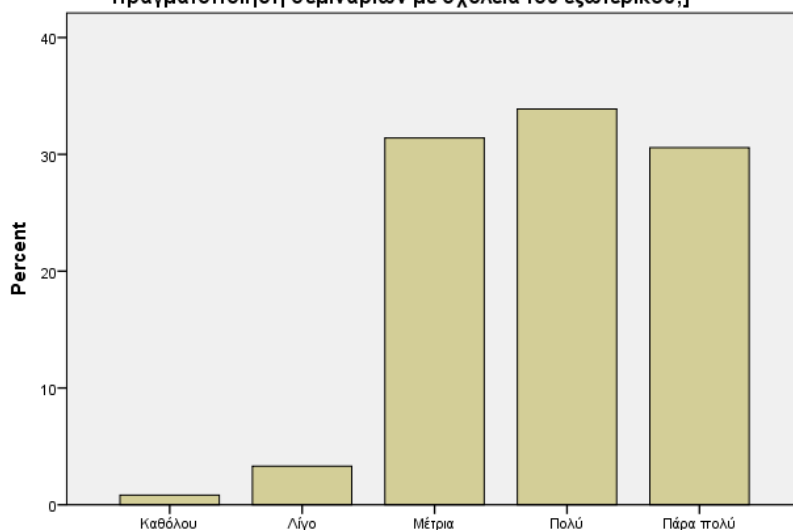
Ερώτηση 21

Το 33,9% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι διευκολύνεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την πραγματοποίηση σεμιναρίων με σχολεία του εξωτερικού σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 31,4% σε μέτριο βαθμό και το 30,6% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

**Γ21. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από:
[Την πραγματοποίηση σεμιναρίων με σχολεία του εξωτερικού;]**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	1	,8	,8	,8
Λίγο	4	3,3	3,3	4,1
Μέτρια	38	31,4	31,4	35,5
Πολύ	41	33,9	33,9	69,4
Πάρα πολύ	37	30,6	30,6	100,0
Total	121	100,0	100,0	

**Γ21. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την
πραγματοποίηση σεμιναρίων με σχολεία του εξωτερικού;]**

**Γ21. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την
πραγματοποίηση σεμιναρίων με σχολεία του εξωτερικού;]**

Γράφημα 30: Διευκόλυνση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω πραγματοποίησης σεμιναρίων με σχολεία του εξωτερικού

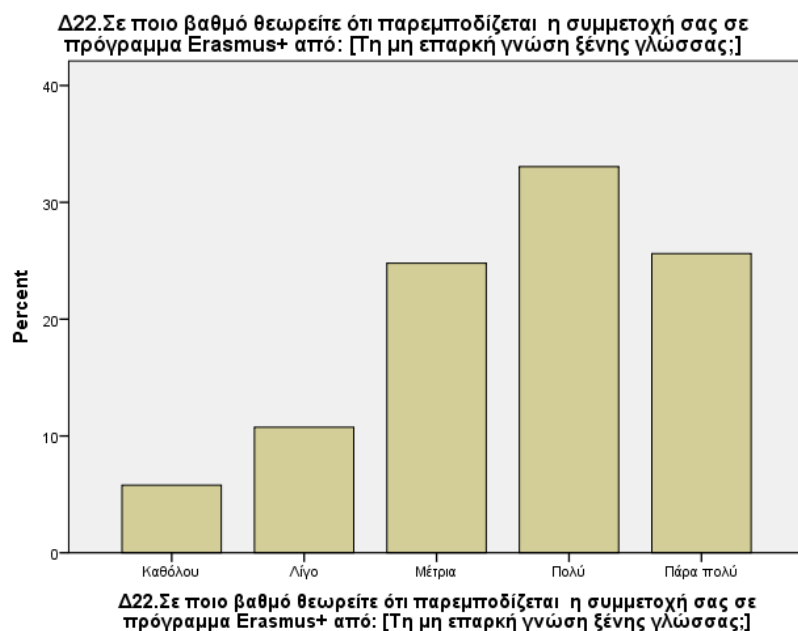
Δ. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΑΡΕΜΠΟΔΙΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS

Ερώτηση 22

Το 33,1% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την μη επαρκή γνώση ξένης γλώσσας σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 25,6% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 24,8% σε μέτριο βαθμό.

Δ22. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τη μη επαρκή γνώση ξένης γλώσσας;]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	7	5,8	5,8	5,8
Λίγο	13	10,7	10,7	16,5
Μέτρια	30	24,8	24,8	41,3
Πολύ	40	33,1	33,1	74,4
Πάρα πολύ	31	25,6	25,6	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Γράφημα 31: Παρεμπόδιση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω μη γνώσης ξένης γλώσσας

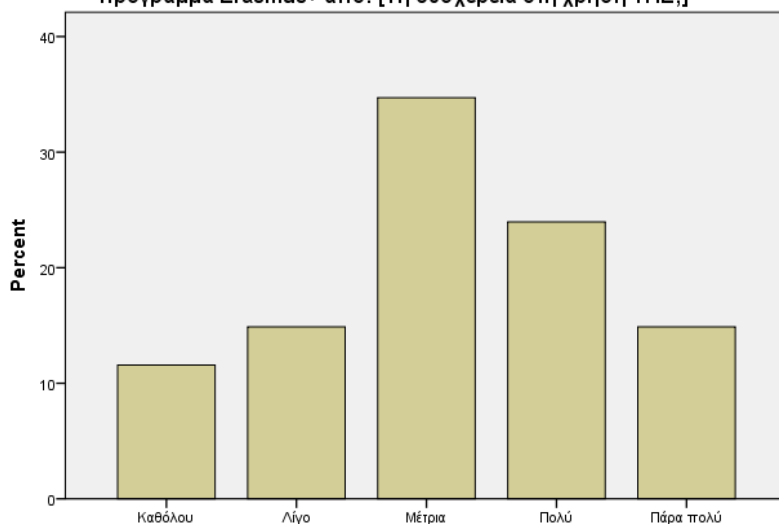
Ερώτηση 23

Το 34,7% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ σε μέτριο βαθμό, το 24% σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 14,9% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Δ23. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ;]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	14	11,6	11,6	11,6
Λίγο	18	14,9	14,9	26,4
Μέτρια	42	34,7	34,7	61,2
Πολύ	29	24,0	24,0	85,1
Πάρα πολύ	18	14,9	14,9	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Δ23. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ;]

Δ23. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ;]

Γράφημα 32: Παρεμπόδιση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω δυσχέρειας στη χρήση ΤΠΕ

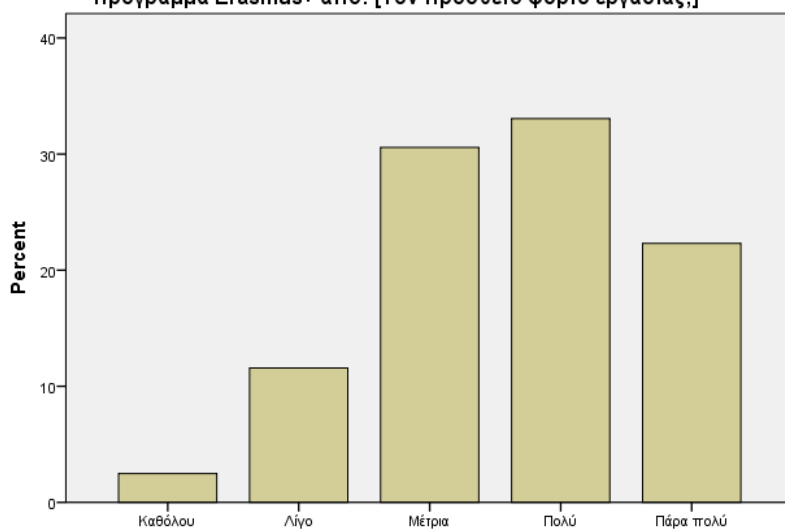
Ερώτηση 24

Το 33,1% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τον πρόσθετο φόρτο εργασίας σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 30,6% σε μέτριο βαθμό και το 22,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Δ24. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τον πρόσθετο φόρτο εργασίας;]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	3	2,5	2,5	2,5
Λίγο	14	11,6	11,6	14,0
Μέτρια	37	30,6	30,6	44,6
Πολύ	40	33,1	33,1	77,7
Πάρα πολύ	27	22,3	22,3	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Δ24. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τον πρόσθετο φόρτο εργασίας;]

Δ24. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τον πρόσθετο φόρτο εργασίας;]

Γράφημα 33: Παρεμπόδιση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω πρόσθετου φόρτου εργασίας

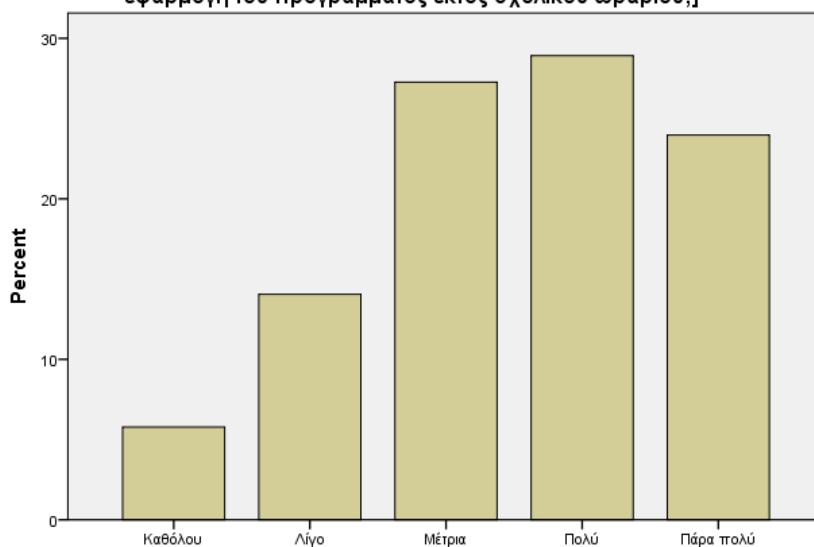
Ερώτηση 25

Το 28,9% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την εφαρμογή του προγράμματος εκτός σχολικού ωραρίου σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 27,3% σε μέτριο βαθμό και το 24% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

**Δ25. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από:
[Την εφαρμογή του προγράμματος εκτός σχολικού ωραρίου;]**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	7	5,8	5,8	5,8
Λίγο	17	14,0	14,0	19,8
Μέτρια	33	27,3	27,3	47,1
Πολύ	35	28,9	28,9	76,0
Πάρα πολύ	29	24,0	24,0	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Δ25. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την εφαρμογή του προγράμματος εκτός σχολικού ωραρίου;]

Δ25. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την εφαρμογή του προγράμματος εκτός σχολικού ωραρίου;]

Γράφημα 34: Παρεμπόδιση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω εφαρμογής του προγράμματος εκτός σχολικού ωραρίου

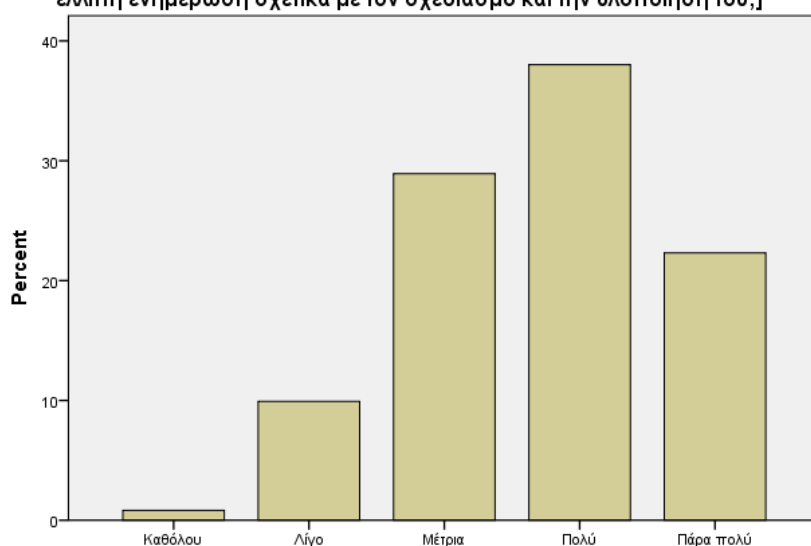
Ερώτηση 26

Το 38% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την ελλιπή ενημέρωση σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίησή του σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 28,9% σε μέτριο βαθμό και το 22,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

**Δ26. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από:
[Την ελλιπή ενημέρωση σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίησή
του;]**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	1	,8	,8	,8
Λίγο	12	9,9	9,9	10,7
Μέτρια	35	28,9	28,9	39,7
Πολύ	46	38,0	38,0	77,7
Πάρα πολύ	27	22,3	22,3	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Δ26. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την ελλιπή ενημέρωση σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίησή του;]

Δ26. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την ελλιπή ενημέρωση σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίησή του;]

Γράφημα 35: Παρεμπόδιση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω ελλιπούς ενημέρωσης για το σχεδιασμό και την υλοποίησή του

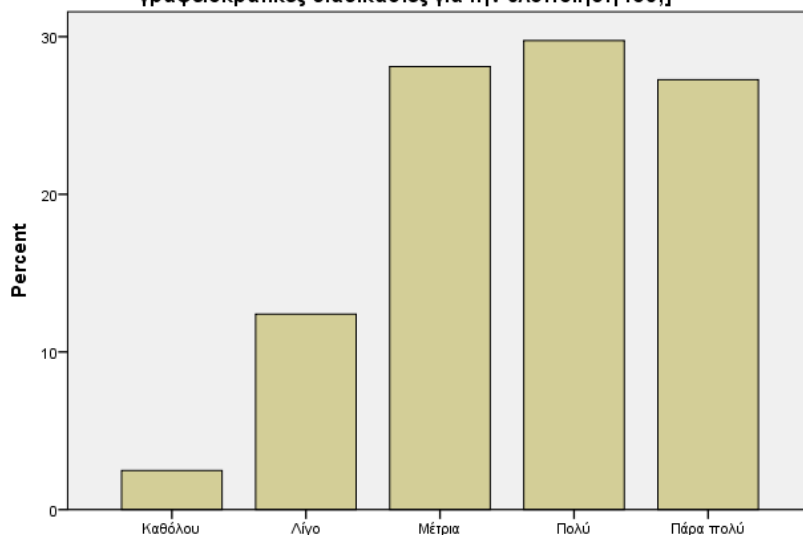
Ερώτηση 27

Το 29,8% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τις γραφειοκρατικές διαδικασίες για την υλοποίησή του σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 28,1% σε μέτριο βαθμό και το 27,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Δ27. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τις γραφειοκρατικές διαδικασίες για την υλοποίησή του;]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	3	2,5	2,5	2,5
Λίγο	15	12,4	12,4	14,9
Μέτρια	34	28,1	28,1	43,0
Πολύ	36	29,8	29,8	72,7
Πάρα πολύ	33	27,3	27,3	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Δ27. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τις γραφειοκρατικές διαδικασίες για την υλοποίησή του;]

Δ27. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τις γραφειοκρατικές διαδικασίες για την υλοποίησή του;]

Γράφημα 36: Παρεμπόδιση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω γραφειοκρατικών διαδικασιών για την υλοποίησή του

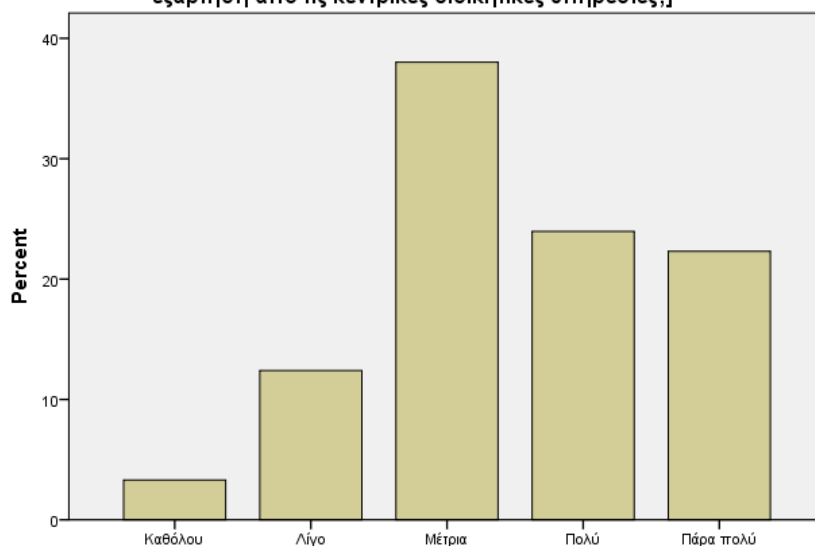
Ερώτηση 28

Το 38% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την εξάρτηση από τις κεντρικές διοικητικές υπηρεσίες σε μέτριο βαθμό, το 24% σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 22,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

**Δ28. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από:
[Την εξάρτηση από τις κεντρικές διοικητικές υπηρεσίες;]**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	4	3,3	3,3	3,3
Λίγο	15	12,4	12,4	15,7
Μέτρια	46	38,0	38,0	53,7
Πολύ	29	24,0	24,0	77,7
Πάρα πολύ	27	22,3	22,3	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Δ28. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την εξάρτηση από τις κεντρικές διοικητικές υπηρεσίες;]

Δ28. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την εξάρτηση από τις κεντρικές διοικητικές υπηρεσίες;]

Γράφημα 37: Παρεμπόδιση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω εξάρτησης από κεντρικές διοικητικές υπηρεσίες

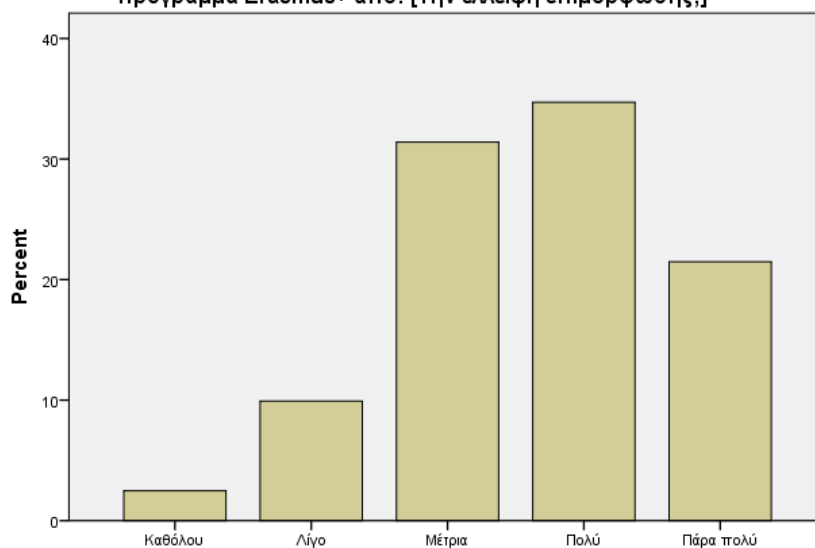
Ερώτηση 29

Το 34,7% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την έλλειψη επιμόρφωσης σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 31,4% σε μέτριο βαθμό και το 21,5% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Δ29. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την έλλειψη επιμόρφωσης;]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	3	2,5	2,5	2,5
Λίγο	12	9,9	9,9	12,4
Μέτρια	38	31,4	31,4	43,8
Πολύ	42	34,7	34,7	78,5
Πάρα πολύ	26	21,5	21,5	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Δ29. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την έλλειψη επιμόρφωσης;]

Δ29. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την έλλειψη επιμόρφωσης;]

Γράφημα 38: Παρεμπόδιση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω έλλειψης επιμόρφωσης

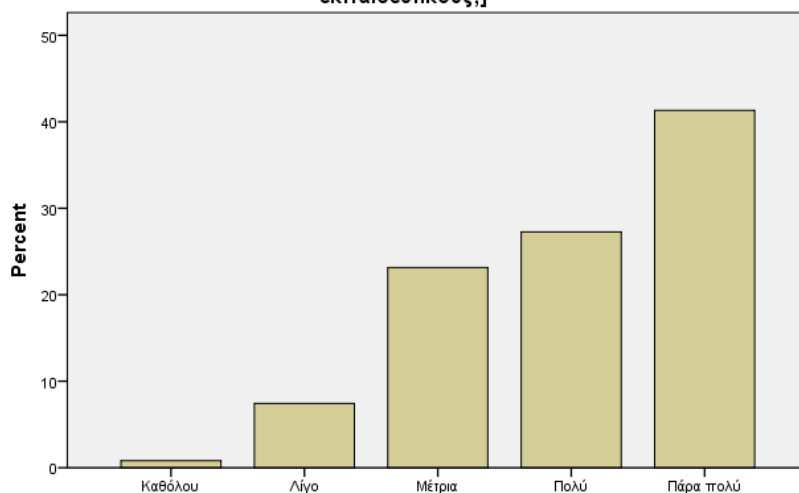
Ερώτηση 30

Το 41,3% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τη μειωμένη παροχή κινήτρων στους εκπαιδευτικούς σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 27,3% σε πολύ μεγάλο βαθμό ενώ το 23,1% σε μέτριο βαθμό.

Δ30. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τη μειωμένη παροχή κινήτρων στους εκπαιδευτικούς;]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	1	,8	,8	,8
Λίγο	9	7,4	7,4	8,3
Μέτρια	28	23,1	23,1	31,4
Πολύ	33	27,3	27,3	58,7
Πάρα πολύ	50	41,3	41,3	100,0
Total	121	100,0	100,0	

Δ30. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τη μειωμένη παροχή κινήτρων στους εκπαιδευτικούς;]

Δ30. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τη μειωμένη παροχή κινήτρων στους εκπαιδευτικούς;]

Γράφημα 39: Παρεμπόδιση συμμετοχής σε Erasmus+ λόγω μειωμένης παροχής κινήτρων

4.2 Ερευνητικές Υποθέσεις

H1: Υπάρχει σχέση μεταξύ των εργαζομένων που συμμετείχαν σε πρόγραμμα Erasmus+ ανάλογα με τον κλάδο εκπαίδευσης στον οποίο απασχολούνται

H2: Η άποψη των ανδρών και των γυναικών που απασχολούνται στην εκπαίδευση παρουσιάζει στατιστικό ενδιαφέρον σε ό,τι αφορά την διευκόλυνση για την συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την ενημέρωση και υποστήριξη που έχουν από τον διευθυντή του σχολείου

H3: Η άποψη σχετικά με το αν οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ παρουσιάζει στατιστικό ενδιαφέρον ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκουν

H4: Η άποψη σχετικά με το αν οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τον πρόσθετο φόρτο εργασίας παρουσιάζει στατιστικό ενδιαφέρον ανάλογα με την εργασιακή τους προϋπηρεσία

H5: Το διαφορετικό εκπαιδευτικό επίπεδο των εργαζομένων στην εκπαίδευση παρουσιάζει στατιστικό ενδιαφέρον σε ό,τι αφορά την άποψη που έχουν σχετικά με την διευκόλυνση για την συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών

Επαγωγική Ανάλυση

Προκειμένου να επιβεβαιώσουμε την H1 διενεργήσαμε χ^2 καθώς έχουμε ζεύγος διμεταβλητών.

A6. Σε ποιον κλάδο της εκπαίδευσης εργάζεστε; * B7. Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε πρόγραμμα Erasmus+; Crosstabulation

Count

		B7. Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε πρόγραμμα Erasmus+;		Total
		Ναι	Όχι	
A6. Σε ποιον κλάδο της εκπαίδευσης εργάζεστε;	A/θμια εκπαίδευση	16	58	74
	B/θμια εκπαίδευση	26	21	47
Total		42	79	121

Από τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι οι εργαζόμενοι στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση που συμμετείχαν σε πρόγραμμα Erasmus+ ήταν περισσότεροι από εκείνους που δεν συμμετείχαν σε σύγκριση με τους εργαζόμενους στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, που ήταν λιγότεροι αυτοί που συμμετείχαν από εκείνους που δεν συμμετείχαν.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	14,402 ^a	1	,000		
Continuity Correction ^b	12,954	1	,000		
Likelihood Ratio	14,354	1	,000		
Fisher's Exact Test				,000	,000
Linear-by-Linear Association	14,283	1	,000		
N of Valid Cases	121				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 16,31.

b. Computed only for a 2x2 table

Από τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε την ύπαρξη της στατιστικής συνάφειας μεταξύ των μεταβλητών μας καθώς $p < 0,05$.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η ερευνητική υπόθεση H1 επιβεβαιώνεται.

Φύλο και Ερώτηση Γ19

Προκειμένου να επιβεβαιώσουμε την H2 διενεργήσαμε t-test καθώς έχουμε σύγκριση διχοτομικής μεταβλητής (Φύλο) με μεταβλητή τύπου likert.

	A1. Φύλο	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Γ19. Σε ποιο βαθμό ... διευκολύνεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την ενημέρωση & υποστήριξη από τον διευθυντή του σχολείου;]	Άνδρας	41	3,66	1,063	,166
	Γυναίκα	80	4,04	,934	,104

Από τον παραπάνω πίνακα, που είναι ο περιγραφικός πίνακας του t-test, βλέπουμε ότι οι γυναίκες έχουν μέσο όρο 4,04 και οι άνδρες 3,7. Αυτό σημαίνει ότι οι γυναίκες που εργάζονται σε σχολική μονάδα, θεωρούν ότι διευκολύνονται σε μεγαλύτερο βαθμό για την συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την ενημέρωση και υποστήριξη που έχουν από τον διευθυντή του σχολείου, σε σχέση με τους άνδρες.

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
								Lower	Upper	
Γ19. Σε ποιο βαθμό ... διευκολύνεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την ενημέρωση & υποστήριξη από τον διευθυντή του σχολείου;]	1,775	,185	-2,015	119	,046	-,379	,188	-,751	-,007	
			-1,932	72,166	,057	-,379	,196	-,770	,012	

Από τον παραπάνω πίνακα που είναι ο πίνακας των αποτελεσμάτων, βλέπουμε ότι υπάρχει στατιστική σημαντικότητα καθώς $p < 0,05$ ($t(119) = -2,015$, $p = ,046$).

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η ερευνητική υπόθεση H2 επιβεβαιώνεται, καθώς η άποψη των γυναικών που απασχολούνται στην εκπαίδευση σε ό,τι αφορά την διευκόλυνση για την συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την ενημέρωση & υποστήριξη που έχουν από τον διευθυντή του σχολείου υπερίσχυσε αυτής των ανδρών που απασχολούνται στην εκπαίδευση.

Ηλικία και Ερώτηση Δ23

Προκειμένου να επιβεβαιώσουμε την H3 διενεργήσαμε Ανοva καθώς έχουμε σύγκριση της μεταβλητής Ηλικίας (με πάνω από 2 υποομάδες) με μεταβλητή τύπου likert.

Descriptives

Δ23. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ;]

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
22-30 ετών	10	2,10	1,370	,433	1,12	3,08	1	5
31-40 ετών	38	3,53	1,059	,172	3,18	3,87	1	5
41-50 ετών	29	3,24	1,215	,226	2,78	3,70	1	5
51-60 ετών	38	3,08	1,148	,186	2,70	3,46	1	5
60 & άνω	6	2,67	1,033	,422	1,58	3,75	1	4
Total	121	3,16	1,197	,109	2,94	3,37	1	5

Από τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση που ήταν νεαρότεροι στην ηλικία (22-30 ετών), συγκέντρωσαν τον μικρότερο μέσο όρο ενώ οι εργαζόμενοι ηλικίας από 31-40 ετών συγκέντρωσαν τον υψηλότερο μέσο όρο. Παρατηρούμε ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι στην εκπαίδευση θεωρούν ότι παρεμποδίζεται περισσότερο η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ σε σχέση με τους νεαρότερους εργαζόμενους.

ANOVA

Δ23. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ;]

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	18,236	4	4,559	3,439	,011
Within Groups	153,781	116	1,326		
Total	172,017	120			

Από τον παραπάνω πίνακα που είναι ο πίνακας των αποτελεσμάτων, βλέπουμε ότι υπάρχει στατιστική σημαντικότητα καθώς $p < 0,05$ ($F(4,116) = 3,439$, $p = ,011$).

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η ερευνητική υπόθεση H3 επιβεβαιώνεται, καθώς οι νεαρότεροι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ λιγότερο σε σχέση με τις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες εργαζομένων.

Εργασιακή Προϋπηρεσία και Ερώτηση Δ24

Προκειμένου να επιβεβαιώσουμε την H4 διενεργήσαμε Ανονα καθώς έχουμε σύγκριση της μεταβλητής Προϋπηρεσία (με πάνω από 2 υποομάδες) με μεταβλητή τύπου likert.

Descriptives

Δ24. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τον πρόσθετο φόρτο εργασίας;]

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
0-5	17	3,53	1,007	,244	3,01	4,05	2	5
5-10	12	3,92	,900	,260	3,34	4,49	2	5
10-15	19	4,21	,713	,164	3,87	4,55	3	5
15-20	27	3,74	,984	,189	3,35	4,13	2	5
20 & άνω	46	3,24	1,099	,162	2,91	3,57	1	5
Total	121	3,61	1,036	,094	3,43	3,80	1	5

Από τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με προϋπηρεσία έως 15 χρόνια είχαν ανοδικό μέσο όρο ενώ ο μέσος όρος των εργαζομένων με προϋπηρεσία από 15 και πάνω είναι πτωτικός. Παρατηρούμε ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με μεγαλύτερη προϋπηρεσία (από 15 έτη και πάνω) θεωρούν ότι παρεμποδίζεται λιγότερο η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τον πρόσθετο φόρτο εργασίας σε σχέση με τους εργαζόμενους στην εκπαίδευση με μικρότερη προϋπηρεσία (από 15 έτη και κάτω).

ANOVA

Δ24. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Τον πρόσθετο φόρτο εργασίας;]

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	14,879	4	3,720	3,790	,006
Within Groups	113,865	116	,982		
Total	128,744	120			

Από τον παραπάνω πίνακα που είναι ο πίνακας των αποτελεσμάτων, βλέπουμε ότι υπάρχει στατιστική σημαντικότητα καθώς $p < 0,05$ ($F(4,116) = 3,790$, $p = ,006$).

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η ερευνητική υπόθεση H4 επιβεβαιώνεται, καθώς οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με μεγαλύτερη προϋπηρεσία θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τον πρόσθετο φόρτο εργασίας λιγότερο σε σχέση με τους εργαζόμενους στην εκπαίδευση με μικρότερη προϋπηρεσία.

Εκπαιδευτικό επίπεδο και Ερώτηση Γ20

Προκειμένου να επιβεβαιώσουμε την H5 διενεργήσαμε t-test καθώς έχουμε σύγκριση διχοτομικής μεταβλητής (Εκπαιδευτικό επίπεδο) με μεταβλητή τύπου likert. Προκειμένου να διενεργήσουμε την παραπάνω σύγκριση χρειάστηκε να ομαδοποιήσουμε την μεταβλητή εκπαιδευτικό επίπεδο από 4 ομάδες σε δυο

Group Statistics

	Εκπαιδευτικό επίπεδο	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Γ20. Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών;]	Πτυχίο/Δεύτερο πτυχίο	60	3,72	,904	,117
	Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	61	4,10	,746	,096

Από τον παραπάνω πίνακα, που είναι ο περιγραφικός πίνακας του t-test, βλέπουμε ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με ένα ή/και δυο πτυχία έχουν μέσο όρο 3,72 και οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό έχουν μέσο όρο 4,1. Αυτό σημαίνει ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό που εργάζονται σε σχολική μονάδα, θεωρούν ότι διευκολύνονται σε μεγαλύτερο βαθμό για την συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών σε σχέση με τους εργαζόμενους στην εκπαίδευση με ένα ή/και δυο πτυχία.

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
								Lower	Upper	
Γ20.Σε ποιο βαθμό ... η συμμετοχής σε πρόγραμμα Erasmus+ από: [Την προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών;]	3,391	,068	-2,535	119	,013	-,382	,151	-,680	-,084	
			-2,531	114,176	,013	-,382	,151	-,680	-,083	

Από τον παραπάνω πίνακα που είναι ο πίνακας των αποτελεσμάτων, βλέπουμε ότι υπάρχει στατιστική σημαντικότητα καθώς $p < 0,05$ ($t(119) = -2,535$, $p = ,013$).

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η ερευνητική υπόθεση H5 επιβεβαιώνεται, καθώς η άποψη των εργαζομένων στην εκπαίδευση με Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό, θεωρούν ότι διευκολύνονται σε μεγαλύτερο βαθμό για την συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών σε σχέση με τους εργαζόμενους στην εκπαίδευση με ένα ή/και δυο πτυχία.

5. Συζήτηση Αποτελεσμάτων

Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, θα λέγαμε πως η εκπαίδευση αναφέρεται ως θεμελιώδης για την ανάπτυξη των κοινωνιών και σε κάθε εκπαιδευτική διαδικασία, αφού οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην επίδοση και τη μάθηση των μαθητών. Σε αυτό το πλαίσιο, η διατήρηση καταρτισμένων δασκάλων είναι ένα κεντρικό ζήτημα, ειδικότερα, λαμβάνοντας υπόψη το υψηλό ποσοστό εκπαιδευτικών που εγκαταλείπουν το σχολείο ή τη διδακτική σταδιοδρομία σε όλο τον κόσμο.

Η διατήρηση των εκπαιδευτικών στα σχολεία, αναφέρεται ως μια πρόκληση για την εξασφάλιση ενός επαρκούς αριθμού καταρτισμένων εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών προκλήσεων των σχολείων σε τοποθεσίες ή χώρες. Από την άλλη, η έλλειψη εκπαιδευτικών λόγω κινητικότητας αυτών, είτε εκ περιτροπής, δηλαδή με αλλαγή σχολείου, είτε με εγκατάλειψη, δηλαδή διακοπή της διδακτικής ενασχόλησης για να αφοσιωθεί σε άλλη εργασία, αποτελεί σοβαρό πρόβλημα μείωσης του εργατικού δυναμικού στα σχολεία.

Τα ποσοστά εναλλαγής και εργασιακής εξάντλησης των εκπαιδευτικών διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Συνοπτικά, η βιβλιογραφία δείχνει ότι η κινητικότητα των εκπαιδευτικών, είτε εκ περιτροπής είτε εργασιακής εξάντλησης, είναι θέμα σημαντικό.

Όσον αφορά τις επιπτώσεις της εναλλαγής και κινητικότητας των εκπαιδευτικών στη μάθηση των παιδιών, έχει βρεθεί ότι η κινητικότητα των εκπαιδευτικών, επηρεάζει τους μαθητές άμεσα και έμμεσα. Βάσει των ανωτέρω λοιπόν και ως προς τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Κινητικότητας στην εκπαίδευση καθώς και την συμβολή τους στον εκσυγχρονισμό των Σχολικών Μονάδων με την διερεύνηση της αντίληψης των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα κινητικότητας Erasmus, θα λέγαμε πως εντοπίζονται σχετικά συγκεκριμένα στοιχεία προς όφελος των εκπαιδευτικών, τα οποία και επηρεάζουν τον εκσυγχρονισμό των σχολικών μονάδων, ως εξής.

Στο πλαίσιο αυτό λοιπόν, αναφέρεται πως η ορθή ομαδική εργασία είναι σίγουρα ένας παράγοντας που βοηθά την εμπειρία των εκπαιδευτικών να εδραιωθεί, δηλαδή την προθυμία να λάβει υπόψη ο ένας τις επιθυμίες του άλλου, όπου αναφέρεται ως ένας κοινός στόχος για δραστηριότητες που έχουν διατηρήσει οποιεσδήποτε συζητήσεις και προωθούν την ανάπτυξη, με τον σαφή και μεταβαλλόμενο καταμερισμός ρόλων.

Επίσης οι εκπαιδευτικοί που επιλέγουν την μετακίνηση αισθάνονται την αναγνώριση της επαγγελματικής τους εξέλιξης στο εξωτερικό, με έναν μεγαλύτερο σεβασμό και προσοχή από μέρους των μαθητών ως προς τις νέες εμπειρίες του δασκάλου τους. Οι μαθητές εκτιμούν τις νέες μεθόδους διδασκαλίας σε ένα μάθημα, μέσω της ανατροφοδότησης των μαθητών στο

σπίτι, αφού ο σεβασμός των γονέων για έναν εκπαιδευτικό που έχει εκπαιδευθεί στο εξωτερικό, έχει αυξηθεί σημαντικά.

Το μεγαλύτερο εμπόδιο για τη συμμετοχή στην κινητικότητα των εκπαιδευτικών ωστόσο, είναι οι γνώσεις των ξένων γλωσσών. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος, οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν αυτοπεποίθηση, αφού φοβούνται να κάνουν λάθη όταν μιλούν. Για όσους δέχτηκαν τη γλωσσική πρόκληση, η επαγγελματική εξέλιξη στο εξωτερικό ήταν μια εξαιρετική ευκαιρία να κάνουν νέες επαγγελματικές επαφές για περαιτέρω συνεργασία και να κάνουν νέα έργα.

Επίσης, ένας από τους κύριους κινδύνους της κινητικότητας του προσωπικού ERASMUS+ σύμφωνα με τους καθηγητές, είναι η επιλογή του κατάλληλου παρόχου υπηρεσιών στο εξωτερικό. Μια αναντιστοιχία μεταξύ της διαφημιστικής περιγραφής και του περιεχομένου των μαθημάτων στην πραγματικότητα αναφέρθηκε ως θέμα ιδιαίτερης ανησυχίας.

Η κινητικότητα είναι η βασική και κεντρική ιδέα της Συνθήκης της Μπολόνια επίσης. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να αναρωτηθεί κανείς πόσο ευέλικτοι είναι οι μαθητές στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σήμερα και τι μπορούμε να περιμένουμε και να σχεδιάσουμε για το αύριο. Διατίθενται διάφορες στατιστικές πηγές που μπορούν να βοηθήσουν στη σχεδίαση κάποιων εικόνων. Ωστόσο, οι αναλυτές συμφωνούν κυρίως ότι η μεθοδολογία και η συλλογή δεδομένων θα πρέπει να βελτιωθούν σημαντικά εάν θέλουμε πραγματικά σαφείς εικόνες.

Σύμφωνα λοιπόν με όλα τα παραπάνω, η αύξηση των μετακινούμενων και αλλοδαπών εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση, είναι απαραίτητη, όχι μόνο για να παραμείνουν πιο κοντά σε άλλους τομείς σπουδών και εκπαιδευτικά πεδία διεθνώς, αλλά και για να προωθήσουν την ευρωπαϊκή και διεθνή κινητικότητα στην εκπαίδευση και να συμβάλουν στους στόχους των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων. Οι εκπαιδευτικοί που είχαν την ευκαιρία να βιώσουν το πλεονέκτημα της κινητικότητας ήδη ως φοιτητές τα προηγούμενα χρόνια, είναι πολύ καλύτερα προετοιμασμένοι για την εργασία τους με μαθητές και φοιτητές στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής και διεθνούς συνεργασίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου, αφού προσεγγίζουν ευκολότερα τα πολυπολιτισμικά ζητήματα στην εκπαίδευση κ.λπ.

6. Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 34,7% των ερωτηθέντων έχουν συμμετάσχει έστω και μια φορά σε πρόγραμμα Erasmus+, το 35,7% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα βελτιώθηκαν οι γνώσεις τους στην ξένη γλώσσα σε μέτριο βαθμό, το 31% σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 16,7% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 35,7% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα εξοικειώθηκαν με τη χρήση ΤΠΕ σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 33,3% σε μέτριο βαθμό ενώ το 14,3% σε λίγο βαθμό και το 47,6% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα εμπλούτισαν τις γνώσεις τους σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 26,2% σε μέτριο βαθμό ενώ το 23,8% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Επίσης, το 52,4% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα ανέπτυξαν τις παιδαγωγικές και διδακτικές τους δεξιότητες σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 26,2% σε μέτριο βαθμό ενώ το 16,7% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 54,8% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα αναμόρφωσαν τις εκπαιδευτικές μεθόδους που εφαρμόζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 23,8% σε μέτριο βαθμό ενώ το 16,7% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 54,8% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα εισήγαγαν καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας και υλικά σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 26,2% σε μέτριο βαθμό ενώ το 11,9% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 38,1% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα προωθήθηκε η επαγγελματική τους εξέλιξη σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 33,3% σε μέτριο βαθμό ενώ το 11,9% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Αντίστοιχα, το 40,5% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα προήχθη η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 28,6% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 26,2% σε μέτριο βαθμό, το 45,2% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως μετά από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 35,7% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 14,3% σε μέτριο βαθμό και το 43% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στη δημιουργία κινήτρων για την εκμάθηση μιας νέας ξένης γλώσσας σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 31,6% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό ενώ το 13,9% σε μέτριο βαθμό.

Επίσης, το 43% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην εξοικειώσή τους με τη χρήση ΤΠΕ σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 26,6% σε

μέτριο βαθμό ενώ το 20,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 43,6% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στον εμπλουτισμό των γνώσεων τους σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 35,9% σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 16,7% σε μέτριο βαθμό και το 49,4% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην ανάπτυξη των παιδαγωγικών και διδακτικών τους δεξιοτήτων σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 25,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 19% σε μέτριο βαθμό.

Αντίστοιχα, το 49,4% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην αναμόρφωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εφαρμόζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 25,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 17,7% σε μέτριο βαθμό, το 44,3% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας και υλικών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 29,1% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 17,7% σε μέτριο βαθμό και το 35,9% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην προώθηση της επαγγελματικής τους εξέλιξης σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 28,2% σε μέτριο βαθμό και το 19,2% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Επίσης, το 41,8% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 32,9% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 16,5% σε μέτριο βαθμό και το 43% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως το πρόγραμμα Erasmus+ θα μπορούσε να συμβάλει στην ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 41,8% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Ως προς τους παράγοντες διευκόλυνσης της συμμετοχής σε πρόγραμμα ERASMUS, σημειώνεται πως το 46,3% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι διευκολύνεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την εξοικείωσή τους με τις ΤΠΕ σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 24% σε μέτριο βαθμό και το 21,5% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 52,1% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι διευκολύνεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την γνώση μιας ξένης γλώσσας σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 30,6% σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 11,6% σε μέτριο βαθμό και το 38,8% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι διευκολύνεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την ενημέρωση & υποστήριξη από τον διευθυντή του σχολείου σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 31,4% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 21,5% σε μέτριο βαθμό.

Επίσης το 43% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι διευκολύνεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 26,4% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 25,6% σε μέτριο βαθμό, το 33,9% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι διευκολύνεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την πραγματοποίηση σεμιναρίων με σχολεία του εξωτερικού σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 31,4% σε μέτριο βαθμό και το 30,6% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 33,1% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την μη επαρκή γνώση ξένης γλώσσας σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 25,6% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 24,8% σε μέτριο βαθμό.

Επίσης το 34,7% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ σε μέτριο βαθμό, το 24% σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 14,9% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 33,1% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τον πρόσθετο φόρτο εργασίας σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 30,6% σε μέτριο βαθμό και το 22,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 28,9% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την εφαρμογή του προγράμματος εκτός σχολικού ωραρίου σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 27,3% σε μέτριο βαθμό και το 24% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 38% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την ελλιπή ενημέρωση σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίησή του σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 28,9% σε μέτριο βαθμό και το 22,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Επίσης το 29,8% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τις γραφειοκρατικές διαδικασίες για την υλοποίησή του σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 28,1% σε μέτριο βαθμό και το 27,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 38% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την εξάρτηση από τις κεντρικές διοικητικές υπηρεσίες σε μέτριο βαθμό, το 24% σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 22,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 34,7% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την έλλειψη επιμόρφωσης σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 31,4% σε μέτριο βαθμό και το 21,5% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 41,3% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τη μειωμένη παροχή κινήτρων στους εκπαιδευτικούς σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 27,3% σε πολύ μεγάλο βαθμό ενώ το 23,1% σε μέτριο βαθμό.

Τέλος, συμπεραίνεται ότι οι εργαζόμενοι στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση που συμμετείχαν σε πρόγραμμα Erasmus+ ήταν περισσότεροι από εκείνους που δεν συμμετείχαν σε σύγκριση με τους εργαζόμενους στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, που ήταν λιγότεροι αυτοί που συμμετείχαν από εκείνους που δεν συμμετείχαν, οι γυναίκες που εργάζονται σε σχολική μονάδα, θεωρούν ότι διευκολύνονται σε μεγαλύτερο βαθμό για την συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την ενημέρωση κι υποστήριξη που έχουν από τον διευθυντή του σχολείου, σε σχέση με τους άνδρες καθώς και η άποψη των γυναικών που απασχολούνται στην εκπαίδευση σε ότι αφορά την διευκόλυνση για την συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την ενημέρωση κι υποστήριξη που έχουν από τον διευθυντή του σχολείου υπερίσχυσε αυτής των ανδρών που απασχολούνται στην εκπαίδευση.

Επίσης, συμπεραίνεται ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση που ήταν νεαρότεροι στην ηλικία (22-30 ετών), συγκέντρωσαν τον μικρότερο μέσο όρο ενώ οι εργαζόμενοι ηλικίας από 31-40 ετών συγκέντρωσαν τον υψηλότερο μέσο όρο. Παρατηρείται ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι στην εκπαίδευση θεωρούν ότι παρεμποδίζεται περισσότερο η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ σε σχέση με τους νεαρότερους εργαζόμενους όπως και ότι οι νεαρότεροι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ λιγότερο σε σχέση με τις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες εργαζομένων.

Τέλος, συμπεραίνει κανείς ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με προϋπηρεσία έως 15 χρόνια είχαν ανοδικό μέσο όρο ενώ ο μέσος όρος των εργαζομένων με προϋπηρεσία από 15 και πάνω είναι πτωτικός. Παρατηρούμε ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με μεγαλύτερη προϋπηρεσία (από 15 έτη και πάνω) θεωρούν ότι παρεμποδίζεται λιγότερο η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τον πρόσθετο φόρτο εργασίας σε σχέση με τους εργαζόμενους στην εκπαίδευση με μικρότερη προϋπηρεσία (από 15 έτη και κάτω) και οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με μεγαλύτερη προϋπηρεσία θεωρούν ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από τον πρόσθετο φόρτο εργασίας λιγότερο σε σχέση με τους εργαζόμενους στην εκπαίδευση με μεγαλύτερη προϋπηρεσία.

Τέλος, αναφέρεται ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με ένα ή/και δυο πτυχία έχουν μέσο όρο 3,72 και οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό έχουν μέσο όρο 4,1. Αυτό σημαίνει ότι οι εργαζόμενοι στην εκπαίδευση με Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό που εργάζονται σε σχολική μονάδα, θεωρούν ότι διευκολύνονται σε μεγαλύτερο βαθμό για την συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+

από την προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών σε σχέση με τους εργαζόμενους στην εκπαίδευση με ένα ή/και δυο πτυχία, όπως κι η άποψη των εργαζομένων στην εκπαίδευση με Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό, θεωρούν ότι διευκολύνονται σε μεγαλύτερο βαθμό για την συμμετοχή τους σε πρόγραμμα Erasmus+ από την προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών σε σχέση με τους εργαζόμενους στην εκπαίδευση με ένα ή/και δυο πτυχία.

6.1 Περιορισμοί Έρευνας

Οι περιορισμοί της έρευνας, αναφέρονται κυρίως σε δύο (2) παράγοντες που δυσκόλεψαν τη διενέργεια της έρευνας και της συλλογής των αποτελεσμάτων, όπως το γεγονός πως κρίθηκε δύσκολη η επικοινωνία με τους συμμετέχοντες λόγω της απροθυμίας τους να απαντήσουν αλλά και το μικρό δείγμα που αναφέρεται σχετικά στην έρευνα, το οποίο θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερο και να προσφέρει μια καλύτερη απεικόνιση των αποτελεσμάτων με μια ευρεία ποικιλία απαντήσεων.

6.2 Μελλοντική Έρευνα

Μια μελλοντική έρευνα, θα μπορούσε να εστιάσει και να προσφέρει αποτελέσματα όσον αφορά τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Κινητικότητας τόσο στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση αλλά και στην Γ/Βάθμια εκπαίδευση καθώς και την συμβολή τους στον εκσυγχρονισμό των σχολικών μονάδων, με συμμετέχοντες και Πανεπιστημιακούς καθηγητές αλλά και μαθητές - φοιτητές στις εκπαιδευτικές αυτές βαθμίδες.

Βιβλιογραφία

Antonakis, J., Avolio, B. J., & Sivasubramaniam, N. (2003). Context and leadership: An examination of the nine-factor Full-Range Leadership Theory using the Multifactor Leadership Questionnaire. *The Leadership Quarterly*, 14(3), 261-295.

Burns, J.M, (1978), *Leadership*, N.Y, Harper and Row.

Bass, B. M, (1985), *Leadership and Performance*, N.Y. Free Press.

Dakowska, D. (2009). Networks of foundations as norm entrepreneurs between politics and policies in EU decision making. *Journal of public policy*, 29(2), 201-221.

Dobbins, M., & Knill, Ch. (2009). Higher education policies in central and eastern Europe: Convergence toward a common model? *Governance*, 22(3), 397-430.

Day, C. (2007). What Being a Successful Principal Really Means: An International Perspective. *Educational Leadership & Administration*, 19, p. 13-24.

Dieronitou, I. (2014) Unveiling the restricted and extended possibilities of distributed leadership, *Journal of Arts, Science and Commerce*, 5 (1) 37-43.

European Commission, (2021). *Teachers in Europe. Careers, Development and Well Being. Eurodice Report. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency*

European Commission / EACEA / Eurydice, 2015. *The Teaching Profession in Europe: Practices, Perceptions and Policies. Eurydice Report. Luxembourg: Publication Office of the European Union.*

Goodwin, M. (2009). Which Networks Matter in Education Governance? A Reply to Ball's 'New Philanthropy, New Networks and New Governance in Education'. *Political Studies*, 57, 680-687.

Heilman, S., & Schulte-Kulmann, N. (2011). The limits of policy diffusion: introducing international norms of anti-money laundering into China's legal system. *Governance*, 24(4), 639-664.

Howlett, M. (2011). Public Managers as the missing variable in policy studies: an empirical investigation using Canadian data. *Review of Policy Research*, 28(3), 247-263.

Hoy, W., & Miskel, C. (2008). *Educational Administration: Theory, Research and Practice* (8th ed.). New York: McGraw Hill.

Kladis, D. (2012). University Governance: Democracy or/and Efficiency? *Academia*, 2(1), 5-29.

Leon, S. (2011). Who is responsible for what? *European journal of political Research*, 50(1), 80-109.

McNutt, K., & Pol, L. A. (2011). Modernizing government mapping global public policy networks. *Governance*, 24(3), 439-467.

Leithwood, K. & Jantzi, D. (2006). Transformational school leadership for large-scale reform: Effects on students, teachers, and their classroom practices. *School Effectiveness and School Improvement*

Sharman, J. C. (2010). Dysfunctional policy transfer in national tax blacklists. *Governance*, 23(4), 623-639.

Tanja, A., Börzel & Dr. Karen Heard-Lauréote (2009). Networks in EU Multi-level Governance: Concepts and Contributions. *Journal of public policy*, 29(2), 135-151.

Trampusch, Ch. (2009). Europeanization and institutional change in vocational education and training in Austria and Germany. *Governance*, 22(3), 369-395.

Yukl, G. (1999). An evaluation of conceptual weaknesses in transformational and charismatic leadership theories. *Leadership Quarterly*, 10, 285-305;

Αρθρογραφία

Appleton, S., Morgan, W.J., & Sives, A. (2006). Should teachers stay at home? The impact of international teacher mobility. *Journal of International Development*, 18, 771-786.

Arab, C. (2005). An examination of teacher migration in a large, urban school district. Louisiana: State University and Agr. & Mech. College.

Dascher, K., & Haupt A. (2010). The political economy of regional integration projects at borders where poor and rich meet: The role of cross-border shopping and community sorting *Journal of Urban Economics* Article in Press, Corrected Proof - Note to users

De Villiers, R., & Degazon-Johnson, R. (2007). The political dichotomy of teacher migration: editorial. *Perspectives in Education*, 25, (2) vii-xii. Ferrer, O. (2010, in progress).

Kersaint, G., Lewis, J., Potter, R., & Meisels, G., (2007). Why teachers leave: Factors that influence retention and resignation. *Teaching and Teacher Education*. 23, 6, 775-794. Iucu, R., & Pânișoară I-O. (2000). *Teacher Training - Research Report 2*. Bucharest: UMC Publishing House.

Sinyolo, D. (2010). New Qualifications Comparability. Table reveals challenges for teacher mobility. *El Worlds of Education*, 34, 13

Ochs, K., Miller, P., & Mulvaney, G. (2008). International Teacher Migration and the Commonwealth Teacher Recruitment Protocol: Assessing its impact and implementation Paper presented at the annual meeting of the A.S.A, Boston, MA, <http://www.allacademic.com>.

Pânișoară, I-O., & Pânișoară, G. (2008). Study about the impact of market labor force on the academic preparation (in Romanian). Bucuresti: Editura Universitatii. Pânișoară, I-O., & Pânișoară, G. (2010). Motivation for the teaching career (in Romanian). Bucuresti: Editura Universitatii.

Schratz, M. (2010). What is a “EUROPEAN TEACHER”? A Discussion Paper European Network on Teacher Education Policies (ENTEP), p. 4. Retrieved from http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/workshop/teseen/dokumenti/european-teacher.pdf

Scafidi, B., Sjoquist, D. L., & Stinebrickner, T. R. (2007). Race, poverty, and teacher mobility. *Economics of Education Review*, 26, 2, 145-159.

Weishaar, H. B., (2010). You have to be flexible. Coping among polish migrant workers in Scotland. *Health & Place* 16, 5, 820-827.

Weishaar, H. B., (2006). The Recognition of Teacher Qualifications across nine Commonwealth Member States - A research project commissioned. The Commonwealth Secretariat. Retrived at <http://www.sqa.org.za/docs/reports/researchreport/appendix1.pdf>

Weishaar, H. B., (2009). European Commission. Retrieved from http://ec.europa.eu/education/languages/language-teaching/doc60_en.htm

Weishaar, H. B., (2009). Importing Teachers. Causes and Consequences of International Teachers Recruitment. Washington: American Federation of Teachers.

Παράρτημα - Ερωτηματολόγιο Έρευνας

A. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1. Ποιο είναι το φύλο σας;

Άνδρας

Γυναίκα

2. Ποια είναι η ηλικία σας;

22-30

31-40

41-50

51-60

60 και άνω

3. Πόσα είναι τα χρόνια της συνολικής σας προϋπηρεσίας;

0 - 5

6 - 10

11 - 15

16 - 20

20 και άνω

4. Ποια η σχέση εργασίας σας;

Αναπληρωτής/τρια

Διορισμένος/η

5. Ποιο το επίπεδο των σπουδών σας;

Πτυχίο

Μεταπτυχιακό

Διδακτορικό

Δεύτερο πτυχίο

6. Σε ποιον κλάδο της εκπαίδευσης εργάζεστε;

A/θμια εκπαίδευση

B/θμια εκπαίδευση

B. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ERASMUS

7. Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε πρόγραμμα Erasmus;

Ναι

Όχι

➤ Γι' αυτούς που απάντησαν ΝΑΙ

Μετά από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα:

8. Σε ποιο βαθμό βελτιώθηκαν οι γνώσεις σας στην ξένη γλώσσα;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

9. Σε ποιο βαθμό εξοικειωθήκατε με τη χρήση ΤΠΕ;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

10. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχετε εμπλουτίσει τις γνώσεις σας;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

11. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι αναπτύξατε τις παιδαγωγικές και διδακτικές σας δεξιότητες;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

12. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι αναμορφώσατε τις εκπαιδευτικές μεθόδους που εφαρμόζετε;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

13. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι εισάγατε καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας και υλικά;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

14. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι προωθήθηκε η επαγγελματική σας εξέλιξης;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

15. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι προήχθη η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

16. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

➤ Γι' αυτούς που απάντησαν ΟΧΙ

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Erasmus θα μπορούσε να συμβάλει:

8. Στη δημιουργία κινήτρων για την εκμάθηση μιας νέας ξένης γλώσσας;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

9. Στην εξοικείωσή σας με τη χρήση ΤΠΕ;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

10. Στον εμπλουτισμό των γνώσεών σας;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

11. Στην ανάπτυξη των παιδαγωγικών και διδακτικών σας δεξιοτήτων;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

12. Στην αναμόρφωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εφαρμόζετε;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

13. Στην εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας και υλικών;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

14. Στην προώθηση της επαγγελματικής σας εξέλιξης;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

15. Στην προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

16. Στην ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

Γ. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι διευκολύνεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus από:

17. Την εξοικείωσή σας με τις ΤΠΕ;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

18. Τη γνώση μιας ξένης γλώσσας;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

19. Την ενημέρωση και υποστήριξη από τον διευθυντή του σχολείου;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

20. Την προκαταρκτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη των εκπαιδευτικών;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

21. Την πραγματοποίηση σεμιναρίων με σχολεία του εξωτερικού ;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

Δ. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΑΡΕΜΠΟΔΙΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus από:

22. Τη μη επαρκή γνώση ξένης γλώσσας;
Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ
23. Τη δυσχέρεια στη χρήση ΤΠΕ;
Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ
24. Τον πρόσθετο φόρτο εργασίας;
Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ
25. Την εφαρμογή του προγράμματος εκτός σχολικού ωραρίου;
Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ
26. Τις γραφειοκρατικές διαδικασίες για την υλοποίησή του;
Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ
27. Την εξάρτηση από τις κεντρικές διοικητικές υπηρεσίες;
Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ
28. Την ελλιπή ενημέρωση σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίησή του;
Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ
29. Την έλλειψη επιμόρφωσης;
Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ
30. Τη μειωμένη παροχή κινήτρων στους εκπαιδευτικούς;
Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ